

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Dagens broschyrer
som alla måste läsa

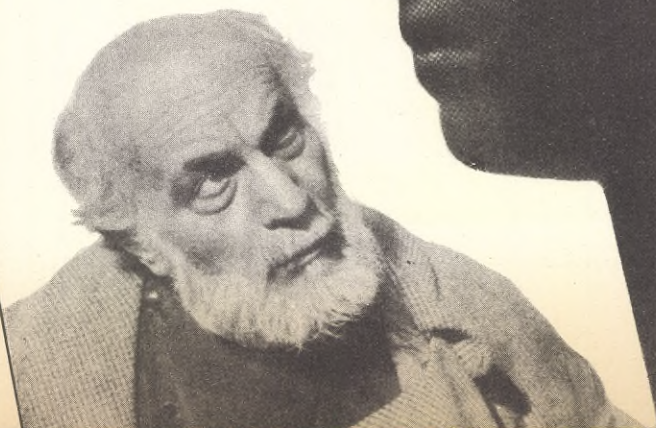
Och Lena tog ordet.

Den verkligt sanna berättelsen
ur levande livet återgiven
av DISA VÄSTBERG.

hur ordnar Moder Svea
FÖR DE GAMLA?

FOLKPENSIONERINGEN
måste bättre trygga
medborgarnas
ålderdom

morgonbris
Valnummer
Sept. 1934

Pris 25 öre

Jakobsbergs Folkhögskola

börjar ny årskurs den 1 nov. Undervisningen omfattar utom de vanliga folkhögskoleämnena svenska, räkning, historia m. m. även psykologi, nationalekonomi med kooperation, näringsgeografi, bankkunskap, bokföring, tyska och engelska. Även en högt liggande andra årskurs förefinnes, koncentrerad främst på ett mindre antal samhällsvetenskapliga ämnen samt avsedd för elever, som genomgått någon folkhögskola eller eljest äga likvärdiga förutsättningar. Upplysningar hos föreståndaren, adress Jakobsberg.

KARL PETANDER, fil. d:r.

Birkagårdens folkhögskola

Karlbergsvägen 76

Stockholm

Börjar ny årskurs den 1 november 1934 och pågår till omkring den 5 maj 1935.

Ämne: **Samhällslära** (Nationalekonomi, stats- och kommunalkunskap.) **Historia, etik, psykologi, kemi, svenska, matematik, engelska m. m.**

Stockholms bildningsmöjligheter, museer, teatrar och bibliotek utnyttjas.

Stipendiemöjligheter finnas.

Prospekt sändas.

Gillis HAMMAR, Rektor.

Husmoderkurs

börjar 1 o. 15 sept, 10 jan. Fullst. utbildning, längre o. kortare kurser. *Statsstipendier.* Begär kostn.-fritt prosp. **Katrineh. Ensk. Läroverk** (Husm.-avd.)

Malungs Folkhögskola

26:te vinterkursen börjar den 20 oktober 1934. Första och andra års kurs för män och kvinnor. Stipendier och friplatser. — Anmälan i god tid, om plats skall erhållas. Prospekt från

Rektor Gunnar Furuland, Malung.

Folkhögskolan, Västerberg, Storvik

26:e vinterkursen börjar den 1 nov. följande avdelningar, vardera med särskild undervisning. **A: Första årskurs** för **manliga** elever (med undervisning även i engelska och träslöjd). **B: Första årskurs** för **kvinnliga** elever (med undervisning i teoretiska ämnen samt skolkök och slöjd). **C: Andra årskurs** för manliga och kvinnliga elever. Låga avgifter. Stipendier av statsmedel samt befrielse från undervisningsavgift för behövande. Landstingsstipendier åt arbetslös ungdom. Elevhem för kvinnl. elever. Prosp. på begäran.

FRANSKA SKOLAN

Döbelnsgatan 9.

7-klassigt läroverk för flickor med 4 förberedande klasser. Kindergarten för gossar och flickor.

Höstterminen börjar den 5 september 1934 kl. 10 f. m.

Kindergarten börjar den 18 september kl. 10 f. m.

Inträdesprovningar den 4 september kl. 10 f. m.

Mottagningstid: Fr. den 20 aug. alla dagar kl. 11—12, utom lörd.

Tel. 20 78 11, 20 75 08.

morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR

Sveriges

socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR och ANSVARIG

UTGIVARE: Kaj Andersson.

EKONOMICHEF: Greta Agerby

REDAKTION och EXPEDITION

Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM

Tel. 118882, 118886. + POSTGIRO

N:r 50196.

PRENUMERATIONSPRIS: Helt år kr.

3: —; lösnummer 25 öre. Prenumeration kan även ske på posten.

ANNONSPRIS:

Före och i text 60 öre per mm.

Efter text 50 " " "

Sista sidan (offsettryck):

¹/₁ sida kr. 450: —.

Innersida kr. 390: —.

¹/₂ sida kr. 225: —.

Vackra och väl-
sittande under-
kläder av märket

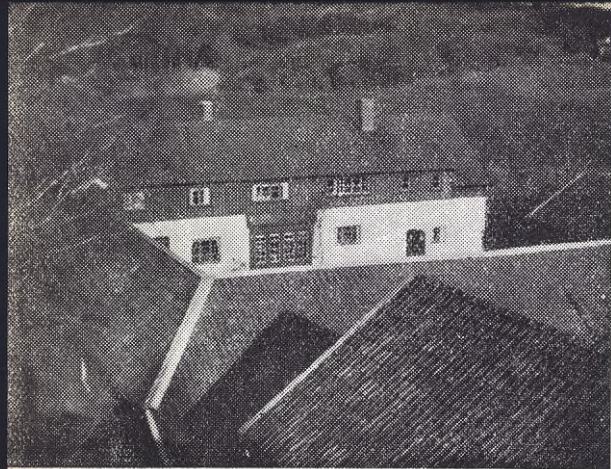

höjer välbefinnandet

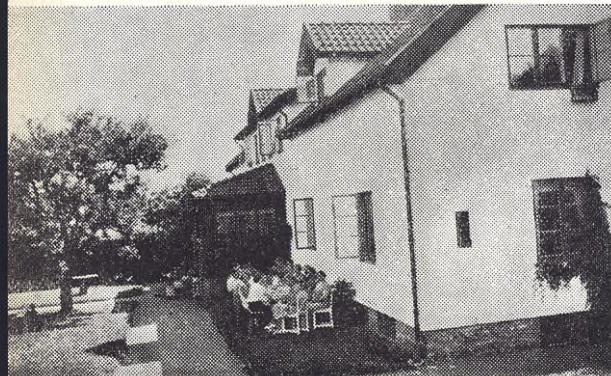
TILLVERKARE:

AKTIEBOLAGET T. H. LAPIDUS, BORÅS

FINNES I VARJE VÄLSORTERAD DAM- & HERREKIPERINGSAFFÄR

Ekered från gårdssidan.

Middagsrast i Ekereds trädgård.

NYTT LIVSMOD ÅT UNGA ARBETSLÖSA KVINNOR

Den åtta veckors praktiska och teoretiska kursen på Ekered för arbetslösa unga flickor 8 maj—3 juni 1934, var anordnad av fru Rut Adler som ett led i den år 1926 påbörjade sociala skolverksamheten på Ekereds gård i Lindome, Hallands län. Krisen och den tilltagande arbetslösheten, icke minst ibland ungdomen, har drivit initiativtagaren att vända sig mot den arbetslösa och utsiktslösa ungdomens förtvivlade situation, med den tanken att en praktiskt anlagd fri skolverksamhet för den lediga ungdomen inte bara skulle kunna, åtminstone för en tid, mildra den förfärliga verkan av arbetslösheten, som betyder undernäring och modlöshet, men också ge livsmod och meddela kunskap som kunde vara impulsgivande för denna ungdom i framtiden.

I de kurser för arbetslös ungdom som hittills hållits på Ekered ser man ett enskilt initiativ som man hoppas må följäs av många liknande runt om i landet.

Efter en kurs för arbetslösa sjömän på Ekered 16 okt. 1931—16 jan. 1932, hölls där 1—2 april 1933 en konferens av ungdomsledare, pedagoger etc. samlad till dryftande av ungdomens situation. Denna blev, efter ett föredrag av Rut Adler om möjligheten för impulsgivande och byggande åtgärder för hindrande av ungdomsarbetslöshetens verkningar, belyst av en rad talare, skolfolk och studieledare.

Sedan Rut Adler, på grundval av erfarenhet från kursverksamheten på Ekered, hade arbetat med tanken om nödvändigheten av att hjälpa den arbetslösa ungdom, man genom kursverksamheten kommer i kontakt med, vidare, genom att, också efter kursernas avslutning, ge den stöd och råd i dess svårigheter, lade hon våren 1934 fram planerna på en "ungdomsgård" i Göteborg som en samlingspunkt för detta fortsatta arbete.

Inblick i också de unga arbetslösa kvinnornas förtvivlade ställning förde till planen om kursen 8 maj—3 juli 1934, varvid man hade den stora glädjen att mottaga anslag av Stiftelsen Lars Hiertas Minne.

Initiativtagaren menade att förutom praktiskt och teoretiskt kunskapsmeddelande, skulle ett 2 månaders uppehåll i sunda omgivning med regelbundet levnadssätt och utvecklande samvaro, borta från svårigheternas nedbrytande press, verka befriande och psykiskt och fysiskt hälsoupbyggande för de unga. Kursens resultat visar, att detta vad de unga kursdeltagarna angår, i de flesta fall uppnåddes. Dock var situationen för flera av dem så allvarlig att Rut Adler fann det alldeles ogörligt att sända dem tillbaka till densamma. Några av deltagarna måste helt enkelt stanna på Ekered, tills man kunde ordna med arbetsförmedling eller vidare utbildning.

Kursen hade 43 hela arbetsdagar. I dagens arbetsplan ingick i den praktiska och teoretiska hushållsundervisningen de arbeten som elevernas egen vistelse på gården nödvändiggjorde. Eleverna voro alla samlade till den teoretiska undervisningen och för övrigt uppdelade i ett "utelag" och ett "innetag". Medan "utelaget" under Rut Adlers ledning meddelades inblick i trädgårdsskötsel och fick glädjen att både följa en del vårarbeten och hösta in till kursens egen förbrukning, voro de olika husliga sysslorna fördelade på "innetaget" under ledning av kursens husmor skolkökslärarinnan fröken Märta Ekman, som också gav den teoretiska undervisningen i hushållsekonomi och födoämneslära. Kunskapsämnen för övrigt leddes av Birgit Nissen, Oslo, norsk ungdomslärare. (Då initiativtagaren menade att undervisnings- och kulturlivet har mycket att vinna på ett närmande och utbyte av medarbetare mellan de nordiska länderna, när det som här kunde ske spontant och på grundval av personlig kontakt och intressegemenskap.)

Man försökte så starkt som möjligt få ett organiskt sammanhang till stånd inom ramen av arbetsplanen, som omfattade följande:

- I. Praktiskt arbete.
Hushålls- och trädgårdsskötsel.
- II. Teoretiskt arbete.
 - a) Hushållsteori.
 - b) Hygien.
 - c) Elementär samhällslära och kulturhistoria.
 - d) Enstaka föredrag.
- III. Samvaro, unison sång, musik, diskussioner, diskussionsövningar, lästimmor, utflykter.

Eleverna stodo upp kl. 7. Frukost kl. 8,30. Kl. 9,15—10,15 teoretisk undervisning. Från 10,15—1 praktiskt arbete. Kl. 1 middag. Därefter praktiskt arbete för en del av "innetaget" tills nästa lektion kl. 3—4. Då eleverna, som nämnt, voro uppdelade i arbetslag och dessa skiftade var 4 dag, var det möjligt att fördela det praktiska arbe-

tet så, att det blev tid till vila, läsning och arbete med teoretiska uppgifter, som efter hand gav sig själv utifrån undervisningen och det intresse som därvid vaknade.

Kl. 4—5 kafferast. Tiden från kl. 5—7 blev i regel använd till lektioner, anvisningar i bruket av handböcker, kulturhistoriska föredrag och samtal om det material eleverna själva arbetade med, tidningsläsning, samtal om aktuella händelser, sångövningar, övningar i mötesteknik o. s. v. Då väderet under kursens senare del blev härligt varmt och omgivningarna på gården och omkring i trakten voro särskilt vackra denna tid, ordnades med promenader, bad i en närbelägen sjö, o. s. v.

Kl. 7 kvällsmat. Aftontimmarna kl. 8—10 användes i stor utsträckning till samkväm, med musik, uppläsning eller enstaka föredrag. Dagen avslutades kl. 10 e. m. Till kursens disposition stod husets bibliotek, som var till största nytta för eleverna under deras arbete.

Undervisningen i samhällslära omfattade inalles 40 lektioner. Undervisningen gav inledningsvis i form av 3—4 orienterande föredrag, i det man längs en historisk linje försökte få utsikt över aktuella problem och uppgifter. Under maj månad arbetade man regelbundet med de elementära grunderna i nationalekonomi. Till grund för undervisningen lades prof. Silverstolpes populära "Nationalökonomi för alla", som i huvuddrag blev genomarbetad. Det material man genom samtal nådde fram till blev så vitt möjligt belyst också mot en historisk bakgrund.

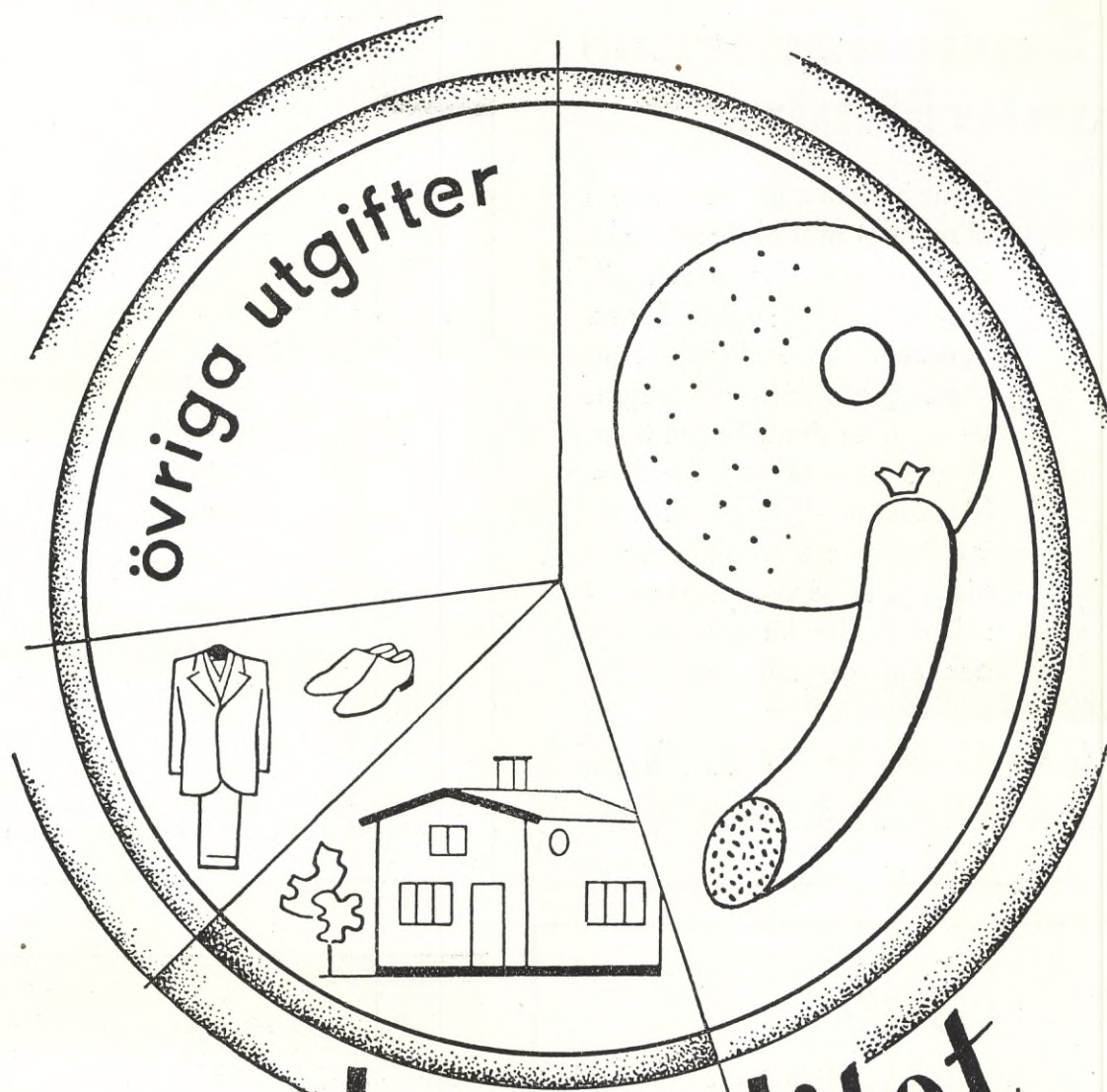
I juni månad lades huvudvikten på elementär ekonomisk geografi, varvid eleverna vid sitt självstudium använde sig av kartor och handböcker. En rad lektioner användes till orientering i svenska och internationella institutioner. Lättare uppgifter fördelades allttjämt mellan eleverna som därvid lärde sig använda uppslagsböcker etc. De lösningar av sina uppgifter eleverna gävo, voro ofta förbluffande klara och givande och visade att man hade stor nytta av denna arbetsform.

Den kulturhistoriska undervisningen lades, just medan Ekered blivit en social skola, så nära de aktuella problemen, d. v. s. i detta fall elevernas personliga och sociala problem, som möjligt. Undervisningen meddelades väsentligen i föredragsform och omfattade en rad ledande kulturpersonligheters liv och insats, representanter för olika tider och områden inom kulturlivet. Det visade sig att ett sådant genom samtal levandegjort arbete med kulturvärdena i allra högsta grad fängade elevernas intresse.

Berättigandet av, att i en ungdomsskola som denna, offra en god del av tiden för den teoretiska undervisningen på detta ämne, visades icke minst av de inledningsanföranden som eleverna själva fingo ge. Det visade sig i hög grad att just detta arbete motsvarade ett behov hos de unga. Den mångsidighet i ämnesbehandlingen som elevernas egna krav efter hand förde med sig, gav fart och intresse åt hela kursens arbetsliv, både det praktiska och det teoretiska.

Utom av skolans fasta lärare gavs en rad enstaka föredrag av olika föredragshållare. Ämnen som behandlades voro bl. a.: bostadsfrågan, fredsfrågan, kvinnofrågan m. m. Under serien "Världen i dag" gavs sålunda föredrag om ryska, amerikanska, tyska och franska problem. Dispensärsköterskan fröken L. Hammarqvist gav 2 föreläsningar om hemmets sjukvård och förbandslära och d:r Ingrid Törner 2 föreläsningar i kvinnokroppens fysiologi och sexuell hygien.

Birgit NISSEN

mycket av litet

Husmoderns ekonomiska verksamhet är något av ett stordåd. Outtröttligt strävar hon att ge de sina så mycket som möjligt för de begränsade inkomsterna. Det är en seg kamp i det tysta för de enskilda hemmens välfärd.

I strävandena att få ut mycket av litet äro hemmens egna butiker och fabriker en beprövad hjälp för husmödrarna.

k o o p e r a t i v a

Husmödrarnas bankräkning

I hushållskassan har man i allmänhet medel för att täcka de närmaste dagarnas utgifter, dels också medel för att verkställa betalningar, som skola göras först om någon vecka eller ännu längre fram. Denna senare del av hushållskassan lämpar sig för insättning på sparkasseräkning. Där äro pengarna i säkerhet, där förränta de sig, där äro de lätt disponibla.

**STOCKHOLMS
ENSKILDA BANK**

Äntligen

Svårläkta sår och förut obotliga hudsjukdomar

**botas med
EREMITENS ÖRT-SALVA**

ett effektivt hudföryngrings- och skönhetsmedel.

Pris Kr. 2 pr burk.

Postförskott till orter, där salvan ej finnes på apotek eller butik.

A.-B. EREMITEN
KARLBERGSVÄGEN 68V
STOCKHOLM

FACKFÖRENINGSS

RÖRELSSEN

REDAKTÖR:
SIGFRID HANSSON

Kostar pr år kronor 6: 15,
pr halvår . . . kronor 3: 15.
Prenumeration kan verkställas genom postverket eller direkt hos utgivaren LANDSSEKRETARIATET Barnhusgat. 18, Stockholm

DEN SVENSKA LANDSORGANISATIONENS VECKOTIDSKRIFT

TILL TAK
OCH
VÄGGAR
HÅRD, HALVHÅRD ELLER PORÖS
TILL GOLV
HÄRDAD
MASONITE

ÄVEN KVINNORNA

FÖR MORGONBRIS AV THEODOR PLIVIER

Även kvinnorna,
även deras nackar tvungits under hakkorsfanan
och böjts till jorden.
Även de måste höja handen,
även de måste hälsa den blodbesudlade symbolen,
de blodbesudlade härskarna,
det Tredje Rikets herrar.
Åldriga lagar ha väckts till liv:
konsten,
vetenskapen,
politiken och det offentliga livet
är för kvinnan förbjuden mark.
Rätten över sin egen kropp,
rätten till ett eget liv,
förbi,
förbi!

Så lyda de åldriga lagarna,
så bjuda de nya herrarna,
det Tredje Rikets herrar:
Kvinnan skall vara mannen underdånig,
fjättrad vid hemmet,
fjättrad vid härden,
därutöver intet.
Hon skall reda sin herres bädd
och hon skall föda honom barn.
Kvinnan tige i männens församling.
Hon skall icke hava del i folkets historia,
icke del i mänsklighetens öde.
Mannen allena må handla,
han allena må tänka, handla och frambesvärja kata-
strofer.

För kvinnan endast:

tålamod,
tålamod,
tålamod!

Två slag av människor finnas;
mannen skall härska,
kvinnan lyda,
lyda stum,
tåla stum,
lida stum.

Så bjuda de åldriga lagarna,
så bjuda de nya herrarna,
det Tredje Rikets herrar.
Ned med de åldriga lagarna,
ned med de nya herrarna,
ned med det Tredje Riket!

Må en värld stå upp mot en begravd förgångenhets
dunkla makter!

En hel värld.
Och även kvinnorna,
även kvinnorna.

POLITISKA HUSMODERSFÖRBUND

NYA STARKA TONER I DET VÄLDIGA INSTRUMENT SOM DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN ÄR

Sveriges bondkvinnor sluta sig samman till politisk kamp för bröd, ett bättre Sverige och samverkan mellan världens alla folk.

Den hand, som här skriver skälver av otålighet och iver gör kinderna brännheta. Vi sitta i centralen för de svenska arbetarkvinnornas snart fyrtioåriga organisation och uppfångar helt nya, starka toner i detta väldiga instrument. Den socialdemokratiska kvinnorörelsen, den svenska såväl som den internationella, har aldrig avsett att vara en speciell kvinnlig front, utan tvärtom var alltid dess uttryckta önskan att få gå sida om sida med de manliga kamraterna i de gemensamma aktionerna för medborgerliga rättigheter och åttatimarsdag.

Rörelsens uppgift blev främst att vara en förskola till deltagandet i det allmänna partiarbetet. Under det första decenniet stodo de socialdemokratiska kvinnorna dock själva med direkt i eldlinjen under det att de ihärdigt trummade samman fabriksarbeterskorna och sömmerskorna till fackliga organisationer. Efterhand som dessa skaror ökades och togs in i landsorganisationens led omformades den socialdemokratiska kvinnorörelsen till ett förbund för arbetarhemmens kvinnor. Även om detta aldrig kunnat ställa sig fri från de fackliga intressena eftersom en stor del av dess medlemmar förenade husmoderns uppgift med förvärvsarbete har organisationens skolningsverksamhet mera fått formen av en partiets interna angelägenhet. Det har dock alltid varit berett att både ta initiativ eller understödja sådana från andra kvinnoorganisationer, när en fråga, vilken speciellt gällt kvinnorna som yrkesarbetare eller mödrar och barnen, uppkallat till ett kvinnornas självständiga ställningstagande, men även om programmet alltifrån början sagt ut att "förbundet bevakar och arbetar för sådana sociala och politiska frågors lösning, som särskilt beröra kvinnornas och hemmens intressen" har det i alla fall aldrig systematiskt bearbetat och gått till grunden med dessa problem, vilket i denna stund framstår som en och inte precis irreparabel brist så dock synnerligen ödesdiger sådan, inte minst ur den synpunkten att den orsakat en oklarhet i uppfattningen om den särskilda kvinnoorganisationens berättigande — en rådvillhet som ökat ju mera kvinnorna kommit ut på den allmänna arbetsmarknaden och vunnit inträde i parlament och kommunstyrelser. Meningarna ha gått isär inte minst bland kvinnorna

själva. Och irritationen har växt dithän att det på sina håll uppstått en viss mer eller mindre medveten avoghet mot kvinnorörelsen. Detta har bl. a. yttrat sig på så sätt att när kvinnoorganisationen burit fram initiativ och arbetsvilja den mötts av det fullkomligt obefogade motargumentet: "Varför skall ni jämt komma med könssynpunkter!" I själva invändningen kan med god vilja utläsas den manliga kamratens önskan att inte här längre skall vara tal om annat än en medborgerlig församling, men både kvinnorörelsen och de socialdemokratiska männen måste häpnad inför konstaterandet att en ledare om kvinnans politiska organiserande som för tjugu år sedan skrevs i en av våra främsta partitidningar och nu av en händelse fallit i vår hand, trots allt säger saker, som äga sin fulla tillämpning i vår partipress av i dag.

Det kan inte döljas att bland männen råder en viss animositet i fråga om arbetarkvinnornas anslutning till vårt parti. Skälen härtill äro till en del desamma som rests mot den kvinnliga rösträtten: det är ingen brådska, kvinnorna äro ännu inte mogna, samt — där kvinnorna vinna insteg, där följer även skvallret och intrigerna. Vad blir följden om kvinnorna en dag komma med vid valen? Jo, valstrider, där lejonparten av väljaremassorna komma att likna en skock yra höns vilka utan den ringaste politiska fostran blir ett lätt fångat byte för första bästa partigångare. Slående exempel i den vägen kan hämtas från högerkvinnornas försvarsrörelse. Ett dylikt förhållande kan inte betecknas annat än som fullkomligt avita, då ju idealen för den dyrbara medborgarrättens utövande är när fritt och självständigt tänkande medborgare genom val säga sin mening. Det har nog tyvärr varit både så och så med den saken förut och ännu värre lär det bli när kvinnorna tillkomma. Här tarvas ett mödosamt fostringsarbete. På vad sätt skall då detta ske? Jo, hur ha männen enkannerligen arbetarna burit sig åt? Den tiden ligger ej långt fjärran då litern och kortspelet och gruffen och slagsmålen voro de enda nöjena och grannen eller kamratens göranden och låtanden de enda överläggningsämnen; gällde det samhälleliga spörsmål var "patrons" eller någon annan matadors åsikt utslagsgivande. I dr Hedins Borlängetal rosades arbetarnas höga kulturella ståndpunkt och det förnekas numera av ingen att det till stor del är organisationen som höjt arbetarna till självständigt tänkande och ur kultursynpunkt högt stående medborgare. Det är därför en fullständig inkonsekvens när arbetarne och deras ledare visa likgiltighet för kvinnornas deltagande i den politiska organisationen och nästan misströsta evad det gäller möjligheten att fostra dem till socialt kännande och tänkande medborgarinnor med över kaffekonseljers skvaller

och intriger gående vyer. Männen själva äro eklatanta vittnesbörd om vad man genom samvaron inom organisationen kan åstadkomma. Här inom vårt län är knappast något gjort i syfte att få kvinnorna med i arbetarekommunerna, man har här som på andra håll i landet ansett det inte vara så bråttom, men ju längre man dröjer ju svårare kan det bli att ur vårt partis synpunkt sett göra något i saken. Här skall inte närmare ingås på frågan om lämpligheten av att bilda särskilda kvinnoorganisationer. Det är emellertid på tiden att vi män som hysa en så stark tro på organisationens makt och betydelse låta i handling visa att vi även anse det möjligt att genom den kunna fostra våra kvinnor till hängivna kämpar för vår sak.

Det nyttjar till föga att här tvista om vem som bär skulden till den åtminstone praktiskt sett oförändrade situationen, allrahelst som en enligt vår mening övertygande psykologisk förklaring står att finna och detta orsakssammanhang uppenbarats fullt tydligt först genom de senare årens världshändelser. Varken de män eller kvinnor, som lett arbetarnas stora bataljer, ha hunnit reda upp begreppen om vad hemmet egentligen är lika litet som hemmets ställning till samhället. Utvecklingen har också här åstadkommit omvälvningar, nya förhållanden och sammanhang, som försvårat greppet om problemet. Det är först den genom arbetslösheten uppkomna diskussionen om gift kvinnas rätt till arbete som fastslagit att husmoderns en gång självfallna uppgifter rubbats till följd av att industrins utveckling allt mera inkräktat på hemhushållningens område. Och det var först när den moderna, socialt inställda arkitekten gick löst på uppgiften att söka skapa fram ändamålsenliga hälso-skyddande bostäder, som man upptäckte bristen på en genomarbetad uppfattning om husmoderns arbete. Hon själv befanns inte minst okunnig härom. Tack vare oförmågan att lösgöra sig från överlevade traditionella former och anpassa sig efter en ny tid kände hon inte ens sitt husmodernsyrkes behov. Hon lät byggmästaren yxa till hennes arbetsplats på det utrymme som händelsevis blev över. Och detta i en tid när arbetspsykologerna redan länge bedrivit en intensiv propaganda för goda arbetsanordningar åt arbetarna i fabriker. Husmoderns yrkesokunnighet blottades förresten skoningslöst redan genom krigstiden och uppkallade kvinnliga nationalekonomer att leda sin vetenskap in på detta stora ännu obearbetade tillämpningsområde. De visade upp: Det är ju husmödrarna, som besluta, vilka varor i landet som få avsättning och vilka icke förbrukas. Härigenom blir husmodern ledaren av konsumtionen, på sätt och vis även ledare av produktionen. Den härskande nationalekonomien sätter visserligen människans behovstillfredsställelse (som ju husmodern om-

besörjer) som slutmål för hela den stora totalhushållningen, men befattar sig se'n inte alls därmed. Den sysslar så gott som uteslutande med att reda upp och förklara frågor om värden, priser, penningförhållanden inom den gigantiska hushållningen utanför hemmen. Privathushållets företeelser (hemmens fögderi) dess produktion, avkastning, olika sätt av olika värde att tillfredsställa behoven etc. har inte blivit föremål för nationalekonomiens uppmärksamhet, inte ansetts vara av den art att de kunat göras till föremål för vetenskapligt studium, d. v. s. sakligt och objektivt utredas och diskuteras.

Detta är naturligtvis ett svårt handicap för det husliga arbetet. Husmoderns gärning står där, "förvirrad och lösröckt från det stora hela av den mänskliga hushållningen. Så som folkhushållningen förbiser den, blir den också sedd över axeln i den allmänna uppfattningen. Och detta återverkar i sin tur på dess utövare och deras anseende i samhället och sist och menligast på samhället självt.

Vissa borgerliga intellektuella husmodrar anammade den nya kunskapen så till vida att de upprättade speciella husmoderorganisationer, som i dag nominellt omfatta tillsammans omkring tiotusen medlemmar. I ett säkerligen inte alldeles medvetet behov efter hjälp och stöd i sitt husmoderskall ha även en hel del arbetarhusmodrar sökt sig dit. De politiskt medvetna arbetarkvinnorna reserverade sig emellertid mycket bestämt redan från början, då erfarenheten från arbetarrörelsens verksamhet övertygat dem om, att utan det politiska vapnet kommer man inte samhällsproblemen in på livet. Med fog förklarade de sitt ihärdiga slit i hemmet främst bottna i familjeförsörjaren-lönearbetarens ogynnsamma ställning i produktionen. En av dagens intressantaste händelser inom Sverges kvinnovärld är att bondkvinnorna gjort samma upptäckt och resolut tagit steget ut ur den ljumma symöteskretsen in i det fräna politiska partilivet. "Vi måste — ange de som främsta motivering till sitt nu ett-åriga Svenska landsbygdens kvinnoförbund — energiskt arbeta för att landsbygdens folk, både män och kvinnor må få den lön för mödan och den aktning för sitt arbete de äro värda — bättre priser för våra produkter.

Landsbygdens kvinnor kunna inte undvara en organisation. Det är inte möjligt att se den vända som råder och inte få lust att hjälpa. Och kunna vi hjälpa, om vi inte alla äro utan det arbete, som skall göras och för att kunna utföra det måste vi ha en organisation, det skapar ordning och reda och underlättar samarbetet med varandra. Vi måste arbeta planmässigt om vi skola vinna några resultat.

Vi omges av lärdom, som överlistar oss, av propaganda och affärsskicklighet, som driver oss ut ur våra hem om vi inte förstå att möta detta. Vi måste organisera oss. Vi måste sälja tillsammans och köpa tillsammans.

Det är den fattiga, ringaktade landsbygden, som skall ha sin rätt. Det är våra unga flickor och deras trötta kämpande mödrar det gäller. De små smulor, som finnas kvar av deras rätt skola tillvaratagas och det gäller att inte låta en enda förfaras, varken av de andliga eller de materiella. Det står klart för oss att får inte vårt arbete och vår ekonomiska föreningsrörelse lagstiftningens skydd mot jobbare och rovriddare så arbeta vi förgäves. Utan en effektiv politisk organisation kunna vi icke skydda frukterna av vårt övriga organisationsarbete. Den är blind, som inte har förmåga att se det. Alla äro vi ense om att tiden ropar på kvinnans sociala, praktiska och politiska insats."

Toge jordbrukets kvinnor sig ytterligare en ärlig funderare skulle de finna att det till stor del är den socialdemokratiska regeringens politik, (se intervjun med ordföranden i Svenska Landsbygdens kvinnor sid. 8), som lärt dem se det intima sammanhanget mellan deras hem och samhället, mellan deras produktion och hela folkets konsumtionsförmåga, mellan deras gårdar och landets handelsförbindelser med den övriga världen.

— Det är min dröm, säger en bondeförbundskvinnornas egen agitator, att vi en gång skola få en världsorganisation med gemensam prissättning för alla världens bönder. Dit synes det ännu vara lång väg. Men i vår lilla landsända skola vi göra vad på oss ankommer.

De socialdemokratiska kvinnorna iakta med sympati och hänförelse dessa uppbrottssignaler till beträdandet av nya vägar, som nu kalla jordbrukets kvinnor att gå utanför de egna gårdesgårdarna. *S a m g å e n d e, k o o p e r a t i o n, s o l i d a r i t e t, a r b e t e t e t s r ä t t, h e m m e n s s k y d d, u n g d o m e n s f r a m t i d, f o l k e n s s a m v e r k a n.* Det är ju desamma parollerna, som arbetarkvinnorna nu burit fram under decennier. Bondgårdarnas kvinnor samlas i riktning mot socialismen. Förr eller senare kommer det en dag, då de finna att det program som de nu valt till sköld, bär i sig för dem farliga motsägelser. Det är icke ett bud av den styrka, vilken först vinnes i den generösa samverkan, som slaggats fri från all kortsynt personlig beräkning och som måste till innan den enskilde blir tryggad gentemot världen.

Arbetarkvinnorna känna redan budet, men dess djupaste sanningar äro inte

lättvunna och därför ännu helt inte deras. De fordra en ny människornas fosteran, nya moralbegrepp, nya verktyg i allas vår markbrytning för evighetsdrömmens förverkligande, i allas vår strid "mot allt detta skrämmande i nuet, vilket ändå — som Pär Lagerkvist så förlösande sagt ut det — blott är en skuggornas förvirrade värld, och människokärleken det enda, som till sist är riktig verklighet. Det enda stora verkliga vi äger."

De senaste åren ha för de socialdemokratiska kvinnorna varit år av sökande, men de ha ihärdigt borrar sig fram i gruvan för att upptäcka gången, där de bäst skulle sätta in sina speciella krafter i det socialistiska grundmurandet av nya samhällsformer och nu ha de åter nått fram i ljuset och se i sin hand en ny vetenskap. De ha visserligen inte skapat den. Redan för sextiofem år sedan gav August Bebel ett samlat uttryck för den i sin bok om kvinnan och socialismen, där han angav den ställning som kvinnan skall intaga i vår sociala organism, huruledes hon skall kunna utveckla sina krafter och anlag i alla riktningar, så att hon blir en fullständig, lika berättigad och möjligast nyttigt verksam medlem av det mänskliga samhället. Men liksom den moderne stadsplaneraren först nu börjat komma till insikt om att samtidigt med stadsplanen måste han också planmässigt syssla med detaljerna: gatan vars bredd, skall bestämmas av den nyaste bilens mått, varuhuset vars placering, skall avgöras med hänsyn till varutransporten m. m., bostadscellen, vars inredning och konstruktion skall göra den till ett känsligt instrument, som uppfyller de boendes anspråk på goda livsbetingelser — på "boendet" — sömn, vila, rekreation, tvättning, matlagning och övriga arbeten i hemmet, måltider, barnens vård och uppfostran, fysisk och psykisk hygien, skönhet, trevnad, så ha de socialdemokratiska husmodrarna nu själva kommit till klarhet om att de jämsides med sitt deltagande i det stora dagspolitiska framtidsarbetet måste forma och ställa in sina hem efter samma mål: i det nya samhället skall mänskligheten handla medvetet och planmässigt med kännedom om lagarna för sin egen utveckling. Och därmed äro de framme vid förverkligandet av de framtidsvyer som voro Bebels och hans samtidas.

Kooperationen har redan hjälpt husmodrarna ett gott stycke fram i klarläggandet av vad deras uppgift som konsumtionsledare betyder i pengar för en nation. Men de skola gå längre. De skola göra sig till socialistiska konsumtionsledare. För detta måste de

Fru Ingeborg Friberg t. v. har födelsedag.

BONDKVINNORNA GÅ UR SINA STUGOR UT TILL DEN POLITISKA FRONTEN

Morgonbris reporters äro barn av huvudstadens fabrikskvarter. Det har varit kortvariga tillfällen de gånger vi fått vandra mellan doftande klövervallar och skörderika sädesfält. Men bilen och bussarna äro goda bundsförvanter till Per Albin i hans sammanförande av stad och landsbygd. Oss reporters i industriarbetarhemmens tidning förde bilen under några molnfria augustidagar fram genom nejder, vilka, bestrålade av en molnfri himmels oändliga ljusflöde, ägde en skönhet, som betvingade allt vårt medvetande om stadens svarta trafikmyller och höghusens anhopning av hyresgäster. Och vad än bättre var vi förlorade oss själva i detta element av fjunmjukt ljus. Här var uteslutande moder jorden och vår tillit var gränslös. Det var först på vägen utför åsarnas slutningar ner mot Östgötaslättens och Smålandstegarna, där skördefolket stegade fram med maskiner och hästar och vi häpet igenkände barnberättelsernas guldkimrande kärvar, som vi åter blevo två medborgare i ett produktivt land — ett land, som i dag blivit oss givet på ett nytt sätt. Vi foro femtio lika underbara mil innan vi nådde vårt mål och det hejdade oss fortfarande ute på ett sädesgivande fält. Skördefolket bestod dock denna gången bara av tre — två kvinnor och en man. Denne stannade visserligen genast beredvilligt lien, van som han var i egenskap av kommunens ord-

förande att bli sökt av folk var han än stod att finna. Men det var inte honom ärendet gällde denna gången, utan hans fru och hon lät sig inte lockas i första taget ut ur sin säkra arbetstakt, där hon flinkt band sin egen råg.

Men vi hade ju färdats hela vägen från Stockholm till detta Tegnaby en del kilometer bortom Växjö. Inför detta föll hon till föga och kom även ut på landsvägen och till vår lättnad konstaterade vi att det nog inte var fullt så mycket skördebrådskan som ett håll på klänningen, vilket förorsakade hennes tveksamhet. Vi kände igen anledningen. Sak samma, när det gäller en själv, men när man skall representera en hel stor rörelse — och en rörelse, som man är stolt över och därför vill skall framträda oklanderligt säker. Vår skördande fru hade vi nämligen sökt vägen till därför att hon var nyvald ordförande för den nu ettåriga organisationens Svenska landsbygdens kvinnor. Fru Ingeborg Friberg var även med håll på sin arbetsklänning en intagande representant för jordbrukets kvinnor. Ännu knappt fyrtio år och inte bara vacker och rank utan med kultur över hela sin person. Hon kunde vara typen för en folkhögskolelärarinna. Men hon har bara en sex månaders folkhögskolekurs utöver sin folkskola hemma här i byn. Som flertalet av de nu 4.000 kamraterna i förbundet är hon småbrukarhustru. Gården på andra sidan landsvägen och till vilken vi nu bjudes välkomna förfogar över mellan 6 och 7 tunnland. Visserligen är arbetshjälpen inte dyr — på sin höjd 25 kr. i månaden — men det skulle i alla fall inte räcka till att hålla en sådan om inte gårdens herre hade en rad offentliga uppdrag och det så pass att gårdens skötsel nu nästan helt blivit de två kvinnornas lott.

"Det händer t. o. m. att vi få vara ute

Fribergs gård i Tegnaby.

lära känna lagarna för näringslivet och därmed nå de fram till en medveten, kunnig samverkan med produktionen. **A r b e t s l i n j e n s e g r a r**, förklarar socialministern.

Det bör bli uppbrottssignalen för arbetarkvinnorna till en ny etapp. Produktionen skall få svaret: Vi skall lära känna våra hems behov och vi skall säga er dem, vi skall visa er var ni måste sätt in edra maskiner, edra organisationer och våra arbetande män för att få att blomma den döda, uttorkade världen. Och därmed vinna arbetarhemmens kvinnor säkert även det naturliga systemskapet med jordbrukets kvinnor, de under vars händer markens skördar skall bli bröd åt alla.

och köra." Och varje lördag far jag till Växiö torg för att avyttra vårt smör och våra ägg. Vi har grönsaker också, men det lönar sig inte att ta med. Man blir inte av med det. Odlarna är många och ofta hör man förresten stadsfruarna säga att rödbetor och gurkor har de själva i sina villatäppor. Stadsfruarna är ett särskilt kapitel. Framförallt medelklassfruarna. De ha faktiskt till riktig sport att pruta på våra priser. Annat är det med arbetarhjemmens husmödrar. Dem kan man allt ibland få höra yttra: Ja, jag skall inte säga något om priserna. Jag vet ni får göra skäl för dem. — Se där, har inte den erfarenheten fört in er på tanken att etablera ett samarbete med arbetarkvinnorna och deras organisationer?

— Nej, så långt ha vi inte hunnit än, man måste börja så smått, vi är nya litet var i detta arbete. Alla ha vi hittills varit bundna i strängt arbete och vi ha så litet medel att förfoga över, agitationen får ske per telefon och brev. Men nu skall mor i huset inte ge sig utan att hon får sin stund ledigt i månaden så att hon kan gå med på mötena. Fru Friberg redogör för arbetsprogrammet och formerna här äro ungefär desamma som inom Socialdemokratiska kvinnoförbundet. Man sysslar med "de sociala frågor som ligga kvinnans hjärta nära, såsom sjukvård, fattigvård, barnavård och skolfrågor". Man vill "bereda hemkvinnan ökad glädje av sitt arbete genom att sammanföra henne med kamrater och genom upplysningskurser, studieresor, litteratur och kännedom om vad som rör sig i tiden".

— Men, skyndar fru Friberg att energiskt betona, allt på grundval av bondeförbundets grundprogram. Och för att ytterligare understryka det sagda sticker hon i vår hand kvinnoförbundets publikation SLKF:s årsbok. Den får varje medlem gratis och fraktfritt mot årsavgiften på en krona. Och här säges det ifrån: "Landsbygden får på anslagsvägen vara med om att bekosta undervisningen vid de högre läroverken och universiteten. Vi få bekosta undervisningen i skolkök och husmodersskolor. Själva ha vi bara råd att ge våra barn den enklaste folkskoleundervisning. Men staten lämnar också anslag till landsbygdens ungdomsskolor och till kommunernas skolkökskurser — ifall vi taga ut dem och begagna oss av dem. Varför ska inte våra pojkar och flickor få litet undervisning utöver den vanliga folkskolan, när vi ska bekosta möjlighet för stadsbarnen att få billiga skolor, bli lärdare än vi och göra sig till herrar över oss. Våra barn skola också ha sin rätt. Landsbygdens folk skall också fram. Vi skola inte gå tysta, tiga och lida och umbära, som vi ha för sed, och tro att allt är hopplöst.

»VÅRT MÅL ledde oss ut på fältet. Skördefolket utgjordes här av en man och två kvinnor. I hölasset syntes fru Ingeborg Friberg.»

Det ser ut som om man trott att inga gränser finnas för produktionen. Men en viss bestämd gräns finns, det förstå vi nu. Och gränsen heter **k ö p k r a f t**. Så långt folks köpkraft räcker så långt kan man producera. Där det inte finnes avsättningsmöjlighet, där taga också de lönande möjligheterna slut.

I Sverige kan man inte tala om överproduktion på livsmedel. Vi införa i stället en myckenhet livsmedel från utlandet.

Mången gång säljes dessa livsmedel tack vare exportpremier och överproduktion i de exporterande länderna till så låga priser att de fullkomligt förstöra marknaden för våra inhemska jordbruksprodukter. Men det är också känt att konsumenten får ganska litet gagn av de billiga livsmedlen. De fördyras av livsmedelsfabrikation och distribution.

Förutom de åtgärder vi måste tänka på för att hindra **o n ö d i g** (icke den nödiga) import av livsmedel måste vi också småningom tänka på att lägga under oss livsmedelsförädlingen och distributionen. Med den prismarginal, som nu finns skulle både bonden få mera betalt och konsumenten få billigare varor om lantbrukarna själva kunde taga hand om sina försäljningsvaror. Egna slakterier, kvarnar, bagerier och försäljningsställen, egna mejerier och import- och exportfirmor. Dit måste vi syfta. Men vägen dit är inte mans verk. Vi måste hjälpas åt. Vi bondkvinnor böra mer än andra vara intresserade av detta verk. Vi lida... Och vi inte bara lida vi hålla på att gå under. Hälsa, glädje och livsmod hålla på att vika från oss.

Då en ung kvinna träder in i bondehemmet som husmor står det nu den devisen över hennes hems dörr: "I som här träden in, låten hoppet fara." Men den inskriften skola vi taga bort. — Och det är heller inte en endas verk. Vi måste hjälpas åt både kvinnor och män.

V i m å s t e o r g a n i s e r a o s s . Vi måste sälja tillsammans och köpa tillsammans. Vi måste vara **s o l i d a r i s k a** med våra trötta lidande kamrater, även om vi någon gång skulle kunna göra en egen tillfällig förtjänst om vi äro osolidariska.

Våra varor skola vara så fina och vackra, att vi själva skulle vilja betala det önskade priset för dem. Det är naturligt. Vi skola inte heller ställa oss på torget och **u n d e r b j u d a** varandra. Då pressa vi själva ner priset för oss. Vi måste gå in för enhetliga priser och en bättre organisation av torghandeln. Prutningssystemet, som så samvetslöst prejar den mest nödstälde måste bort. På torget som i affärerna bör det endast vara **k v a l i t e t s k o n k u r r e n s** icke priskonkurrens.

Vår äggförsäljning måste ordnas. Gå vi alla med i äggkretsarna och befrita oss om snygghet och ärlighet vid leveransen och kunde vi organisera gödningen och försäljningen av slaktat fjäderfä skulle vi åtminstone få ett bra övertag i konkurrensen med utlandet, som inte kan leverera så förstklassiga varor som vi. Vi ha en mönsterfirma "Västgöta äggexport" som är ett verkligt föredöme. Men det är ju nu framför allt på hemmamarknaden vi måste tänka. Nu

(Forts. å sid. 26.)

»VI LEKA SOCIALISTER»

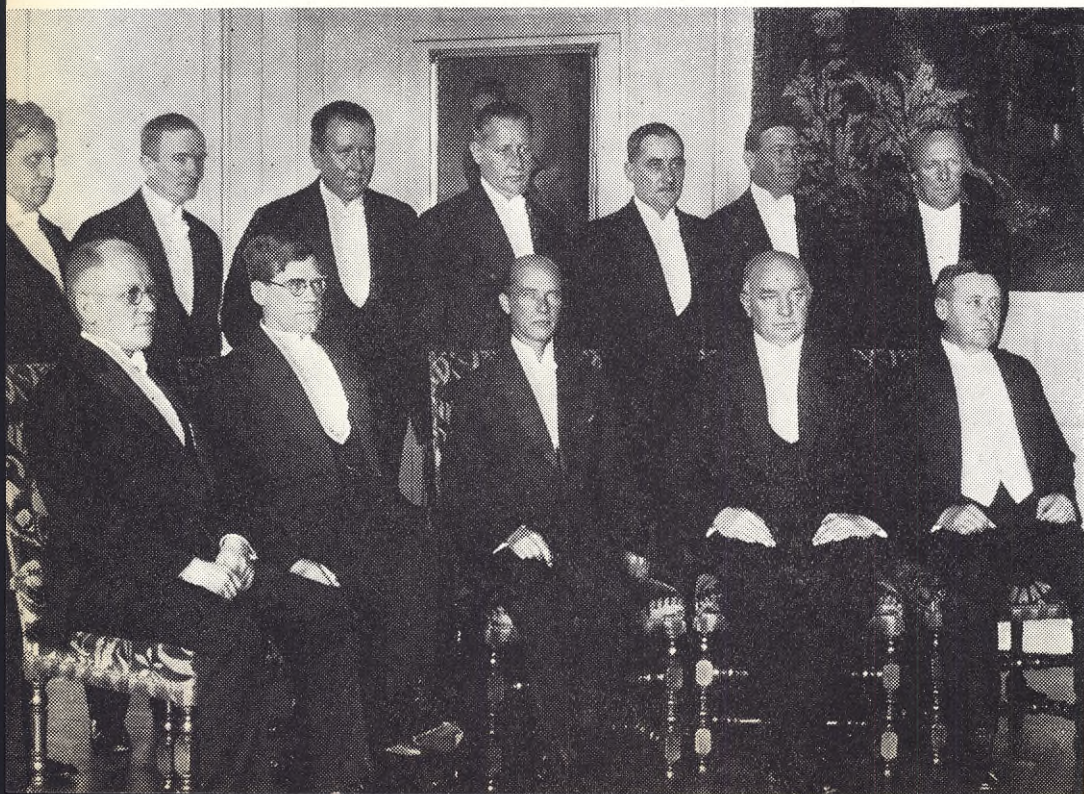
FÖRR: I en söndagsskoletidning 1898 återfinnes ovanstående teckning åtföljd av en varning till barnen att akta sig för socialister.

NU: I Göteborgs Handelstidning i ett augustinumner 1934 står att läsa följande:

"Att den socialdemokratiska regeringens krispolitik i denna valrörelse kalfatras är ingenting att säga om. Man får bara hålla i minnet, att intet annat parti hade kunnat bespara landet de utgifter som hjälpåtgärderna dragit. Ingen annan regering hade kunnat göra mera för samförstånd och endräkt än vad denna gjort. När statsministern upprepade gånger har hänvänt sig till svenska folket, så har han icke talat som partiledare utan som en verklig folkledare. Den uppriktiga känsla för samhörighet och samförstånd, för folk och rike som besjälade statsministerns framträdande, vore det icke blott orätt utan dumt att lämna ur räkningen."

En gulnad söndagsskoletidning har kommit i min hand. Det är ett nummer från 1898. Hela midsidorna är upptagna av en bild, som är avsedd att uppbygga 1898 års alla snälla söndagsskolebarn och tjäna till varning. Under bilden står: "Vi leka socialister". Det är otvivelaktigt intressant att se, hur det gick till att leka socialister anno 1898. Kära mor sitter sedesamt och broderar, söta far läser tidningen, full idyll alltså. Men idyllen störs av de två minsta häftiga snyftningar. Vad har hänt? Jo, Karl den äldste sonen leker socialist, och då måste han ta i med maktmedel för att få de mindre att lyda. Så säger och gör socialisterna. Kära mor håller på att få dändimpen — det hörde ju till snörlovets gyllene tid. Hon vågar knappt säga ut ordet socialist. Ormen har trängt in i paradiset. Det gäller att fort driva ut honom. "Kära mor ställer till förhör, och sedan hon kommit till full klarhet i saken, fick sig den käcke Karl en grundlig förmaning att aldrig uppträda som socialist mera och tillägger tidningen: "Må vi hoppas att den förmaningen gjorde verkan, ty socialismen åstadkommer mycken strid men föga gott!" Jag ser än en gång på bilden. Den är så rörande sentimental, barn av sin tid, att jag inte kan låta bli att tänka lite närmare på den. "Socialismen åstadkommer mycken strid." Det är ju alldeles riktigt. Men var växte något av verkligt värde fram utan strid? Strid kostade det proletärererna, som slogs för en människovärdigare tillvaro, strid kostade det för de bättre lottade i samhället att låta sitt bättre jag få tala och erkänna de mindres rätt. Hur kämpades det ej för rösträtt, för åtta timmars arbetsdag, för skyddslagar o. d. Inte en tumbredd mark i det bättre samhälle, som vuxit fram sen 1898 har erövrats utan strid.

Den socialdemokratiska regeringen, som lotsat landet genom krisen.

Visst förstår jag, att det inte var det slags strid, tidningen åsyftade. Den ville inplanta i de små, att socialisterna var farliga, och deras väg det laglösa våldets. Vi, som lever 1934 kan visa på våldsdåd, som historien ej tidigare har att visa maken till. Vi kan berätta om tusentals stora, ädla människor, som skjutits ner, om hem, som jämnats med marken, om massor av oskyldiga människor, som spärrats in, om barn, som berövats far och mor, och hela folkgrupper, som förföljas och skadas på tusentals sätt — men alla de våldsdåden har begåtts i diktaturens namn och de flesta av dem för att krossa socialdemokratien. "Socialisterna åstadkomma föga gott." Hade vi kära mor och söta far av 1898 här, skulle vi visa på tusen saker, som vi åstadkommit gott med. Vi skulle peka på den höga levnadsstandarden i vårt land, som vi nått, vi skulle visa på människovärdigare bostäder, på sundare och mänskligare förhållanden, som vi ernått på många områden och vi skulle berätta, att fast vi upplevat världens värsta kris, vi gjort allt för att lindra dess verkningsgar, så att den ej behövt bli så kännbar i vårt land. Vore då kära mor och söta far verkligen vakna och sunt inriktade människor, skulle de nog inte töva länge, förrän de vände sig till sin son Karl och sa: "Vi hoppas av allt hjärta, att du blir socialdemokrat, ty ingen har som socialdemokraterna försökt att få Jesu krav om broderskap förverkligat på jorden, och visserligen föra de strid, men den kämpa de för att förbättra. Det är valtider. Den ene talaren efter den andre uppträder, våra motpartiers inte minst. De tala om den fara demokratin innebär. De skrika sig hesa för att bevisa regeringens våghalsiga hanterande av pengar. De ta så stora tal i munnen, att vanligt folk hisnar. Man ser millionerna rulla i väg. Besynnerligt nog talas det mycket lite om, att genom alla de millionerna tusentals människor fått arbete, tusentals hem räddats och massor av människor gjorts lyckligare. Jag har inte hört en enda motståndare tala om, hur de skulle burit sig åt själva för att avhjälpa krisen, men alla skrika de: "Följ inte socialdemokraterna!" — Jag kan inte hjälpa, men jag tycker, att de erinra om kära mor från 1898 och verka efterblivna. Svenska folket måste väl lärt något sedan dess. Hur kan man i våra dagar försvara diktatursträvandena i en tid, då i diktaturstater alla mänskliga fri- och rättigheter trampas under fötterna? Man tycker nästan, att för var och en det måste stå klart att endast genom demokrati ett fritt folk kan nå sin fulla utveckling i ett fritt samhälle, och vägen dit måste gå genom socialismen.

Vi hoppas också därför på socialdemokratisk valseger.

E. I.

STÄTLIGA KVINNOR I ARBETARHEM

EN UNG A. K.-TJÄNSTEMAN GÖR NYUPPTÄCKTER

— I vårt arbete få vi blicka in i mycket elände och komma nära många hårda livslotter, säger den unge A. K.-arbetaren i Göteborg, Arne Berggren. Han berättar litet om erfarenheterna av sitt arbete, som består i att undersöka behoven av understöd från fall till fall, besöka familjerna i deras hem och försöka förstå deras svårigheter och om möjligt komma till rätta med dem. Arne Berggren är ungdomsklubbist och självfallet intresserad av ett arbete, som låter honom komma i kontakt med så många familjer ur arbetarklassen. Kontakten finns för övrigt redan. Den som själv är arbetarpojke och som under årens lopp fått taga många duster med arbetslöshet och korttidsarbete förstår vad detta innebär.

— Ständigt möter jag ståtliga kvinnogestalter i mina undersökningar. Tappra, sega kvinnor, som förstå att hålla ett hem uppe med de minsta tänkbara resurser. Härmdagen träffade jag på en hustru, som varje dag till och från en arbetsplats cyklade omkring tre mil och detta för att kunna förtjäna tjugufyra kronor i veckan, en blygsam summa för Göteborgs förhållanden. Hon arbetade till och med i skift och slutade följaktligen först sent på kvällarna somliga veckor. Men hellre det än att ligga det allmänna till last. Många kvinnor med henne utföra heroiska gärningar i det tysta.

I borgarpressen talas det om understödstagaranda. Vi träffa på den ytterst sällan. Och möta vi den någon gång så är det hos arbetslösa, som efter flera års fruktlösa försök att skaffa arbete, givit upp hoppet. Arbetsgivarna skapa i viss mån själva möjligheter till understödstagaranda. De anställa sällan folk, som gått arbetslösa någon längre tid. De få gå hemma och känna sig onyttiga.

Det är förunderligt vad familjemedlem-

marna ändå hålla samman inför hårda prov. Föräldrarna hålla ihop med barnen. Inte sällan säger far i huset då både han och pojken stå utan arbete att han är nöjd bara den unge kommer i verksamhet. Själv får han alltid draga sig fram på något sätt. De äldre visa ofta en strålande solidaritet med de yngre.

Ibland kan man se prov på motsatsen från de unga familjemedlemmarnas sida. Barnen i huset försöka komma undan med att lämna minsta möjliga hem av sin avlöning. De ta det som självskrivet att inte behöva göra skäligt rätt för sig. Under bättre tider låta far och mor det fortgå i sin missriktade föräldrakärlek. När det blir sämre ställt för familjen visa barnen bristande solidaritet.

På många ställen uppskatta varken far eller barn mors uppoffrande och modiga arbete. Men detta hänger väl samman med hustrurnas allmänna beroendeställning. Det är påtagligt att många gifta kvinnor tryckas ned. Jag tror inte att det blir värre i arbetslöshetstider, snarare kvarlever väl gammalmodiga meningar om mannens härskarroll i familjen. Till det yttre behärskar mannen familjen, hustrun vet mycket mera ingående familjens förhållanden. Det är i allmänhet hon som behärskar, även om det inte ser så ut.

Men i arbetslöshetstider ruckas det också på de yttre formerna för familjebildningen. Unga människor bo tillsamman utan att vara gifta om det lönar sig bättre ur understödssynpunkt. Vad det gäller de ovigda äktenskapen äro dessa annars missgynnade i samhällets hjälpsamhet. Det finns t. ex. en man och en kvinna inom mitt verksamhetsområde. De ha bott tillsamman i tjugi år. Det är en lust att komma hem till dem. Deras hem är behagligt, deras sätt att umgås med varandra är kamratligt och kärleksfullt. De leva säkert ett mönsterliv. Nu tycker man att samhället skulle privilegiera sådana goda hem. Men så är det inte. Därför att de båda inte äro vigda får bara mannen understöd och deras försörjningsmöjligheter minskas betydligt därigenom. De socialdemokratiska riksdagsledamöterna reserverade sig emot bestämmelserna härom då beslutet fattades och när man träffar på fall i praktiken förstår man att reservationen var riktig.

Förövrigt är det påtagligt huru litet de arbetslösa själva fatta det ekonomiska sammanhanget i samhället. Hur många bland dem leva inte på ett obestämt hopp om att fågel Fenix skall uppstå på nytt i form av rikligt med arbete och bra lön? Ju mindre kontakt de ha med produktionen ju mera svävande äro begreppen om arbetslöshetens orsaker och möjligheterna att få bukt med dem.

GIT.

DE SKOLKANDE MÄS- TE MOBILISERAS

**PARTISEKRETERAREN OM KVINNOR-
NAS UPPGIFT I VALET.**

De stundande valen till landsting, stads- och kommunalfullmäktige omspänna områden som böra ligga särskilt arbetarkvinnorna nära. Landstingens främsta arbetsuppgift är sjukvårdens ordnande. Hur väl det än ordnas i samhället för att förhindra och förebygga sjukdomar och olycksfall, kommer det ändå att finnas behov av anstalter för dem som drabbas av ohälsa eller olycka. Dessbättre är man inom alla partier mån om att göra våra sjukvårdsanstalter så goda som möjliga. Många miljoner kronor och mycket arbete och intresse ha från landstingens sida lagts ned på förbättringen av lasarett, sanatorier och sjukhem av olika slag. Ofta har det skett utan större oenighet. Ibland kollidera olika tänkesätt och principer. Ibland kunna klassintressena dela upp landstingen i skarpt avskilda grupper när det gäller det fattiga folkets livsfrågor. Arbetarna och särskilt arbetarkvinnorna kunna icke vara likgiltiga för hur dessa frågor avgöras. Utan deras medverkan såsom pådrivan-

de kraft skulle säkerligen mycket varit sämre ordnat inom landstingens verksamhetsområden.

I stort sett gäller detsamma beträffande de kommunala fullmäktigeinstitutionernas verksamhet. Beslut och åtgärder inom det kommunala området ingripa omedelbart i de enskilda medborgarnas förhållanden. Många av de spörsmål, som handläggas av kommunala myndigheter, återverka på den enskildes och familjernas livsföring på hus och hem, uppfostran och existensmöjligheter, kort sagt nästan alla områden en husmor har att tänka på. Den kommunala verksamheten är bunden till orten och den trängre verksamhetskretsen ger den en mera närallgande betydelse än t. ex. rikspolitiken. Detta medför eller borde medföra ett mera omedelbart intresse från väljarnas sida. Personlig medverkan i samhällsarbetet är även möjlig i mycket stor utsträckning inom kommunalpolitiken. Kvinnorna ha särskilda uppgifter att fylla härvidlag, vilket också t. o. m. inskrivits i lagar och författningar genom bestämmelser att inom vissa nämnder och styrelser minst en av ledamöterna skall vara kvinna. Landstingsmänna- och i vissa städer elektorsvalen, ha också en politisk uppgift, vilken mer och mer skjutits i förgrunden, nämligen deras inverkan på partiställningen i riksdagens första kammare. Denna kammare förnyas successivt med ungefär en åttondedel årligen. Under perioden 1935—1938, för vilken val av landstingsmän skall förrättas den 16 september, skola följande

Partiets valfilm heter i år *Arbete*. Den ger en kort resumé av partiets syn på det viktigaste av alla frågor: möjligheten att försörja människorna. Det är inga överord, man hör — desto mera av sunda förnufts kärnord. Naturligtvis dominerar arbetslöshetsfrågan — inte minst de ungas arbetslöshetsproblem har fått en utförlig behandling — men man får samtidigt i ett briljant framfört och fotograferat tal av Per Albin Hansson ett perspektiv på utvecklingen framåt, så som socialdemokraterna se den. I samband med ett reportage från den mäktiga förstamajdemonstrationen i Stockholm får man också se finansminister Wigforss i elden för sin förkättrade krispolitik.

Filmen ger också några vackra bider av det krisprogram, som redan blivit levande verklighet i vårt land. Det är arbetsläger, arbetarsmåbruk under uppförande, ett utomordentligt vackert brobygge över Ångermanlandsälven, som man får se. Och under ett samtal mellan två bönder får man i vardagliga satser kvintessensen av socialdemokratins strävan: vi skola unna varandra att leva, annars gå vi alla under. Ungdomen har fått en särskild plats i denna film. Där ges en glimt från en ungdomsklubs möte — där finns sång av unga, klangfulla röster — grant och hoppgivande alltsammans.

landsting välja ledamöter i första kammaren: Skaraborgs län, Kalmar—Gotlands län, Malmöhus län, Älvsborgs län, Kopparbergs län, Gävleborgs län, Stockholms län, Västerbotten—Norbotten och Stockholms stad. I dessa län få de stundande landstingsmannavalen sålunda betydelse för första kammarens sammansättning. I fem av dem finnas redan tillräcklig styrka för sex nya socialdemokratiska mandat i första kammaren, nämligen i de fyra förstnämnda samt i Stockholms stad, där elektorsval äger rum i mars nästa år. Vid 1930 års val ryckte vårt parti framåt så starkt i bl. a. dessa län att underlag för ökad representation i första kammaren skapades. Det gäller nu att säkra dessa vinster. I flera andra län ligga vinster inom räckhåll men i några kan det också vara risk för förlust. Partifolket i dessa län ha sålunda såsom en alldeles speciell uppgift under valrörelsen att bevara praktiskt taget redan vunna mandat.

Alldeles fränsett mandatvinsterna har landstingsmannavalet över hela landet sin största politiska betydelse som mätare på väljarkårens inställning just nu. Från alla håll tillmätas de stundande valen denna vikt. Därigenom erhålla de en karaktär av politiskt avgörande rörande aktuella politiska frågor. De komma att göra tjänst som ett slags folkomröstning om den politik, som förts de senaste åren. Högern har kastat fram parollen om systemskifte och kommer sannolikt att tolka en ökning av sitt röstetal eller röstminskning för so-

cialdemokratin såsom ett uttalande till förmån för ett dylikt systemskifte. De reaktionära krafterna skulle då karska upp sig och de tveksamma elementen i riksdagen vackla över åt höger. Kan socialdemokratin däremot hävda sin ställning stärkas de framstegsvänliga och folkliga krafterna och en fortsatt demokratisk folkpolitik säkras.

Vid landstingsmannavalet 1930 deltog 49,9 procent av de röstberättigade kvinnorna i valet. Mer än hälften skolkade alltså. Detta förhållande ger anvisning på **en speciell uppgift för de socialdemokratiska kvinnorna under den stundande valrörelsen. Mobilisera alla valskolkande arbetarkvinnor till röstning med socialdemokraterna den 16 september och en överväldigande framgång skulle vara given!**

Vissa rösträttshinder förefinnas vid de kommunala valen. Sålunda förlorar den rösträtten, som resterar för under de tre senaste åren förfallna kommunalutskylder. Vid detta val gäller alltså för att ha rösträtt att man betalt kommunalskatten för något av åren 1930, 1931 och 1932. Arbetslösheten har medfört att många arbetare kommit efter med skatten och detta medför i sin tur manfall bland de socialdemokratiska väljarna till hösten. Men **om mannen på detta sätt förlorat sin rösträtt, inverkar detta i regel inte på hustruns. Arbetarhustrurna ha således i regel rätt att rösta.** Det gäller nu för de socialdemokratiska kvinnorna att förmå dem att bruka den. En mobilisering av ett relativt ringa antal skolkande arbetarhustrur skulle fullt ut kunna kompensera förlusten på grund av skattestrecket. Här föreligger en annan speciell uppgift för kvinno-klubbarna!

Av de övriga skattestrecken är det egentligen endast ett som har någon betydelse, nämligen fattigvårdsstrecket, vilket innebär att den som är av fattigvården omhändertagen till varaktig försörjning förlorar rösträtten. Tyngdpunkten ligger på orden omhändertagen och varaktig. Tillfällig fattigvård i hemmet inverkar således inte. Många som nödgats ta emot sådant understöd gå i den tron att de icke ha rösträtt. De böra upplysas om att så icke är fallet och man bör genom en titt i röstlängden förvissa sig därom. Arbetsuppgifter för de aktiva socialdemokratiska kvinnorna och deras organisationer saknas inte. Deras insats behövs i den allmänna agitationen men alldeles speciellt för de här nämnda speciella uppgifterna. Till dessa skulle kunna läggas uppgiften att utföra agitation bland speciella yrkesgrupper, såsom bland hembiträden m. fl.

Anders NILSSON

VARFÖR INTE VI?

— Arbetets enerverande fart och spänning kunde inte fördunkla glittret i de ungas ögon, ty dessa trevliga kamrater drömde också om lyckan, någonstades bortom trådar och speller — läser jag i Morgonbris, i Disa Västbergs artikel om sitt besök hos textilarbetarna. Varför bortom trådar och speller, Disa, varför inte mellan trådar och speller? Jo, jag tror nog att du också menar detsamma som jag i det fallet, men vi äro så vana vid att alltid placera kvinnornas lyckomöjligheter någon annanstans än just i själva arbetet, så vi skriva helt mekaniskt ned sådana tankar. Visst finns det en hel del arbete, som kanske inte har så mycket av skaparglädje att ge sina utövare, men är det ändock inte något bara att vara en kugge i det hela, att vara en av de många som drar sitt strå till den stora samhällsstacken? Och är det inte på tiden att vi börja lära oss det?

Jag tror vi skulle ha färre olyckliga kvinnor om de unga flickorna från barndomen finge en annan inställning till arbetet. Om de finge lära sig att ta arbetet inte som ett oundvikligt ont, som man måste finna sig i för att kunna leva, utan som en livsuppgift, alldeles som männen ta det. Då skulle de, som aldrig få bli hustrur och mödrar aldrig bli så desillusionerade, och de som nå det målet skulle kanske kunna ta sina desillusioner på ett lugnare sätt. Det är något som vi behöver lära oss, inte bara kvinnorna utan även männen, i all synnerhet i denna krävande tid, och det är kollektivism, mera samhörighetsanda.

Harry Blomberg har i en av sina artiklar efter Morgonbris rysslandsresa, skrivit ned några rader, som jag känner det som jag alltid måste hålla honom räkning för. Han skildrar ett sammanträffande med sina ryska kolleger, författarne, han nämner om hur allt som utföres i sovjetriket förhårligas och besjungs av landets diktare och författare, och han framkastar frågan varför så mycket storstilat arbete i hans eget land aldrig blivit besjunget. Och han besvarar detta varför med det förmodandet att det kanske beror på att vi äro så dåliga demokrater.

Men han är heller inte blind för hur bundna de ryska författarne äro, de måste alltid skriva den härskande regimen till lags. Och dock, när han den kvällen går hem till hotellet, så känner

han något av skamkänsla. — bortom den ryska jorden, bortom Östersjön låg mitt eget land, så fredligt och välmående, befolkat av disciplinerade nordbor. Det var folk därifrån som en gång byggde upp detta förunderliga Ryssland, dit jag själv längtat alltsedan barndomen. Nu gick jag vid Moskvaflodens kaj — och nu började jag längta hem igen. Här var allt kamp, kamp och åter kamp mot ett fjärran, storstilat mål. Vad kämpade vi, diktare, för därhemma i det lilla fina landet bortom Östersjön? Vi som dock hade frihet att sjunga ut med vad vi trodde! Trodde vi för litet både om oss själva, om landet och framtiden? Hade vi råd att plöttra bort oss på käbbel och juntstrunt? Var det omöjligt att samla dem, som dock trodde på landet och framtiden, till en storsint strid under demokratin omistliga symboler?

Jag kom plötsligt att tänka på den gamla sagan om guldhjälarna i Älleberg, som sovo rustade och redo att rida ut, när landet kom i fara. Nu är landet i fara. Men guldhjälarna — sova de? Vad kan då väcka dem?

Det är nog, tyvärr, inte bara guldhjälarna som sova, det är många, många andra. Många som för sin egen välfärds skull borde vara vakna, när landets väl kräver det. Men varför sova de?" Ja, man skulle kunna svara med Harry Blomberg att det beror på att vi äro för dåliga demokrater. Men varför?

Är det inte därför att vi inte riktigt lärt oss förstå, att detta land det är vårt eget, det är det land, som vi blivit satta att göra till ett mönsterland. Vi känner inte alla att det beror på oss själva, vi känner oss inte som kuggar i det stora samhällsmaskineriet.

Vi ha inte bara frihet att sjunga ut med vad vi tro, vi ha rättighet att välja våra styresmän, vi ha själva möjlighet att bestämma den politiska kursen. Och vi ha möjlighet, om vi hålla samman, att skapa fram allt bättre och bättre arbetsförhållanden. Men då måste vi känna det att det verkligen är vi som skola göra det, att det är vi som ska bygga upp ett bättre samhälle.

Vi ha denna höst åter ett tillfälle att visa prov på vår samhällsanda. Landet kallar oss åter till val. Vid det tillfället få vi inte sova, och inte heller grinigt och likgiltigt hålla oss borta, med den vanliga undanflykten att det inte tjänar något till. Låt detta val bli ett led i strävandet att göra Sverige till ett mönsterland! Låt oss, genom en socialdemokratisk valseger visa, att vi kampglada gå till storsint strid under demokratin omistliga symboler, för värnandet av vår demokrati och för människovärdiga förhållanden för hela folket.

Hulda FLOOD

fakta tala sitt tydliga språk. Vad som sagts från regeringshåll i motiveringen för den nu pågående arbetslöshetspolitiken beträffande möjligheterna att stimulera näringslivet har bekräftats av verkligheten och kommer att än ytterligare bekräftas.

Vi hålla alltså enligt min mening otvivelaktigt på att arbeta oss ur krisen — för hur lång tid är emellertid en annan fråga! Arbetslösheten sjunker i hastigare tempo än sommaren 1932 och mycket hastigare än 1933. Våra arbetslöshets-siffror äro, som jag förut påpekat, lägre än decembertalet 1931 — trots en mycket noggrannare registrering än då. Bland annat rapporterade för sistnämnda månad endast 569 kommuner arbetslöshet mot nu i juli över 1.200.

Vi ha, såsom det anförda tyder på, goda utsikter att under loppet av ett år kunna — främst tack vare statens kraftinsatser! — avskaffa arbetslösheten. Denna utomordentliga ljusning, utan motstycke i andra länder, som kommit till stånd utan någon påtaglig försämring av levnadsstandarden för folkets stora massor, reser emellertid en fråga av allra allvarligaste beskaffenhet. Frågan är denna: skall lättmoden i trycket, skall lågkonjunktorens övervinnande komma Sverges folk att

glömma den överstån-
na krisens hårdhänta
lärdomar?

Om, såsom man kan hoppas, det svenska samhället står inför en andhämtnings-paus, så skall denna, enligt socialdemo-kratins mening begagnas till systema-tiska undersökningar om de bästa me-toderna att trygga vårt folks försörj-ning, varvid staten måste komma att spela en positiv och kanske också i vissa avseenden ledande roll. Utredningar och undersökningar pågå redan beträffande de försörjningsmöjligheter våra skogar och på skogsprodukterna byggda indu-strier erbjuda och kunna komma att erbjuda, beträffande utvecklingen av vår bostadsproduktion och de möjligheter till sysselsättning av arbetskraft, som där kunna erbjudas under förutsättning av en höjd bostadsstandard, beträffande skuldreglering för jordbruket, beträ-fande möjligheterna att utöka produk-tionen av artiklar, som importeras. Nya utredningar av olika slag äro planerade som alla syfta till att sätta Sverges folk i stånd att med andra resurser än hit-tills kunna möta och förebygga ekono-miska kriser och skapa möjligheter att uppsuga den nya arbetskraft, som med varje ny årsklass anmäler sitt inträde på arbetsmarknaden.

**LÅT OSS BEGAGNA DE
NÄRMASTE ÅREN VÄL!**

Mena nu verkligen våra kritici att sådana utredningar och undersökningar och förslag till åtgärder som kunna framkomma ur dem, på förhand skola utdömas såsom farliga, äventyrliga och landsskadliga statsingripanden?

Är det verkligen deras mening att Sverges folk i valen skola utdöma allt detta, att väljarna skola uttala att de icke längre vilja veta av en initiativrik politik på längre sikt!

Emot parollen: glöm, giv privatkapita-lismen oskuren frihet, tillropa vi Sverges folk: Glömmen icke kri-sens lärdomar, låt oss icke passivt avvakta nästa kris, låt oss tvärt-om begagna de närmaste åren till sam-arbete i syfte att skapa större planmäs-sighet i vårt ekonomiska liv, låt oss ut-nyttja vunna erfarenheter till utformandet av vår egen hushållning, vår folk-försörjning så att vi åtminstone göra vad som står i mänsklig makt för att slippa koma in i tillstånd liknande det som rått sedan slutet av år 1931.

Vi vädja till väljarna till förmån för en posi-tiv, aktiv politik i allas gemensamma intresse!

**Vi leva i en märklig tid — lär känna
de förhållanden som skapat den!**

Vår egen tids historia

6 volymer redigerade av
fil. d.r YNGVE LORENTS

**är den bästa orientering,
som står till buds**

Utkomna volymer:

DEMOKRATIENS SEGER
OCH KRIS

av docent Herbert Tingsten
KAMPEN OM FREDEN OCH
KOLONIERNA

av fil. lic. Ragnar Svanström
och fil. lic. Bo Enander

Begär prospekt i bokhandeln

BONNIERS

KVINNOR!

Bliv medlemmar i erkända sjuk-kassor, som lämna mo-derskapshjälp i regel under 42 dagar med belopp, som ej får understiga 2 kr. pr dag Offentligt moderskapsunder-stöd lämnas till kvinnor, som ej äro medlemmar av erkänd sjuk-kassa och vilkas beskatt-ningsbara inkomst (el. man-nens) understiger 500 kr. pr år, under 30 dagar med 1 kr. om dagen.

Vänd Eder till den erkända sjuk-kassan på bo-sättningsorten eller tillskriv Centralsjuk-kassan i det landstingsområde, vari Ni är bosatt.

NYA FRAMTIDSVYER FÖR FISKARNA

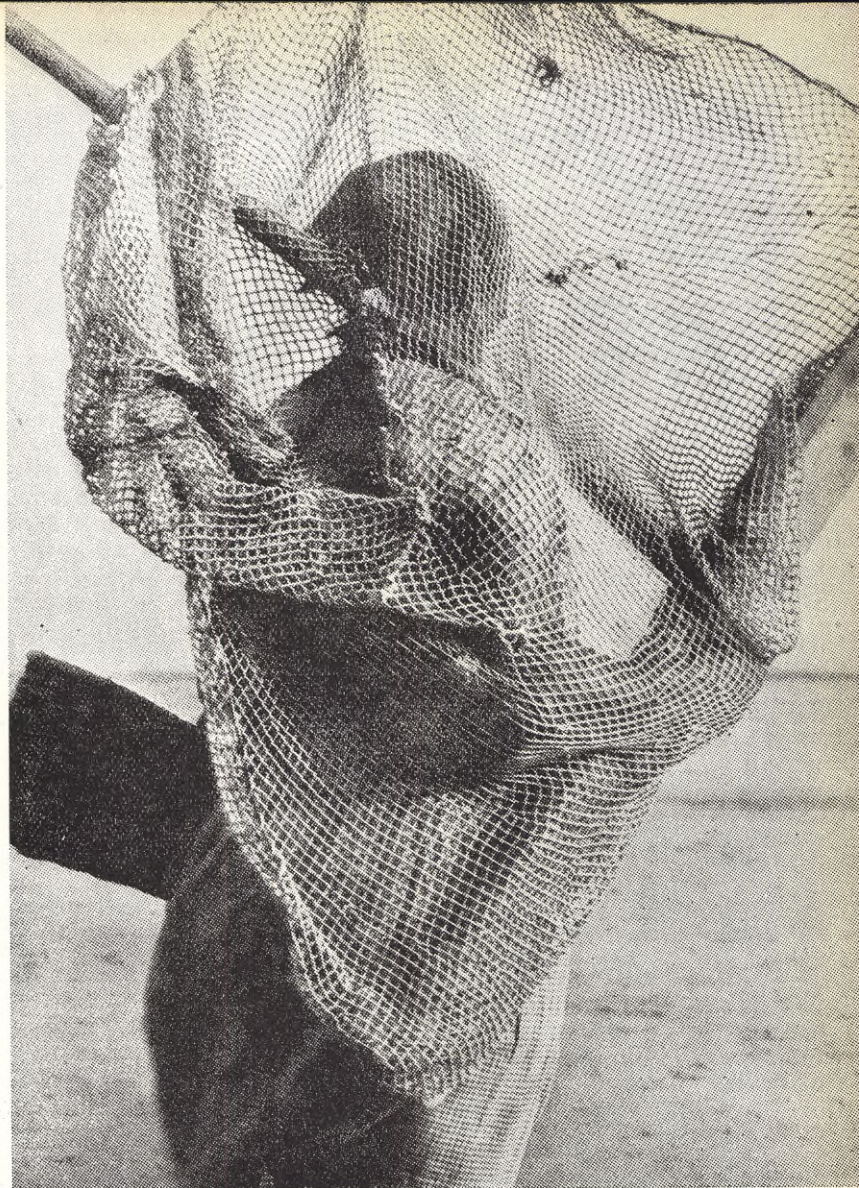
Stormen piskar. Sjön går hög och på vågkammarna lyser det vitt av yrande skum. Där någon klippa vågar trotsa vågsvallet sprutar vreda vattenkaskader högt och på dess toppar visar det vita skummet att här är ett farligt ställe för seglaren, som just med möda söker bärga sin farkost innanför hamnpirens lugnande stenrygg. De grå klipporna stå oberörda av sommarsöndagens vilda utbrott. Så oberörda, som endast Västkustens stenjättar kunna göra det.

Oberördheten och tryggheten hos klipporna på Bohusläns kust har säkert satt prägel på människorna där. Gubbarna röka sina snuggor och söka lä invid de röda sjöbodarnas väggar. De säga inte så mycket. En och annan anmärkning om vinden fälles, det kommer några kärva ord om fisket, som vållar så många bekymmer. Ingen klagan, blott fasta mäns funderingar över svårbegripliga ting.

Några kvinnor streta förbi i vinden. Ranka, välväxta, sega och härdiga påminna de om den sparsamma växtligheten i skärgården. De ha allt sedan sin tidigaste barndom fått pröva på vad arbete vill säga, arbete och isolering från yttervärlden under mörka vintrar. Oro för männen ute i riskfullt yrke, bekymmer då fångsten inte inbringar tillräckligt med pengar för att fylla behoven för dagen.

Medan ovädret går över samlas vi några stycken hemma hos ungdomsklubbens ordförande. Det finns verkligen ungdomsklubbar nu i det "svarta" Bohusläns fiskelägen.

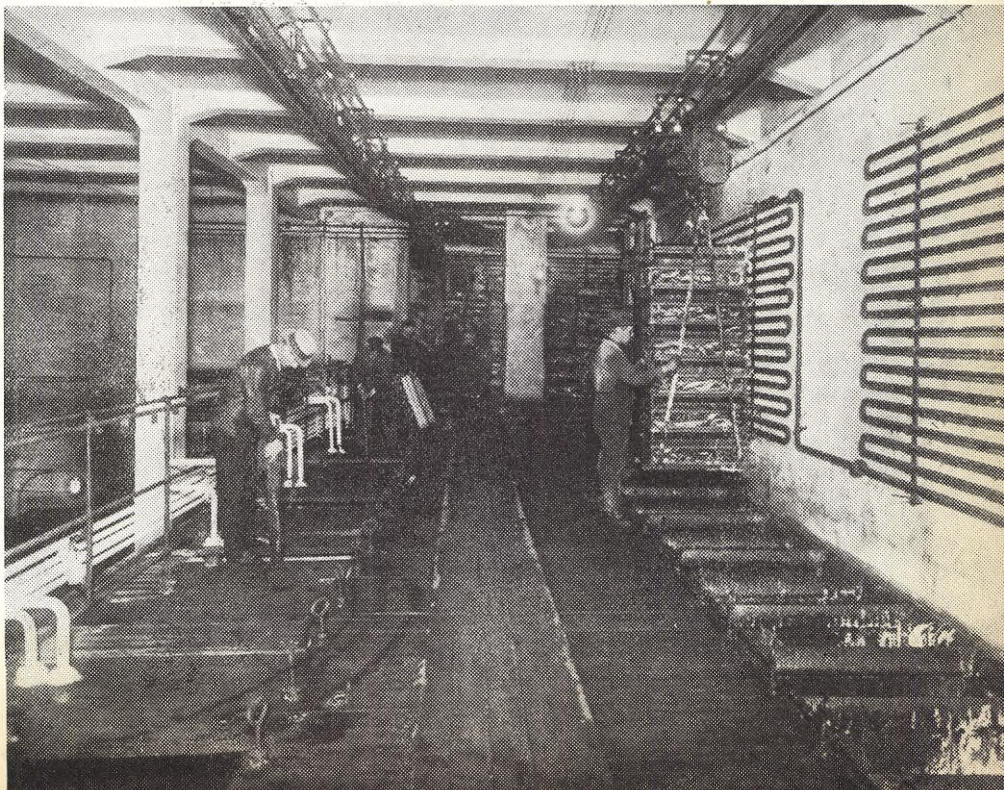
Det är inte utan skäl Bohuslän fått namn om sig att vara "svart" ur politisk synpunkt. Det dröjde länge innan det socialdemokratiska partiet kunde räkna röster i tiotal på skärgårdsöarna. Många talare från socialdemokratiskt håll talade för döva öron. Fiskarna gå inte med på nymodigheter i brådrasket. Talföra högermän och stränga svartrockar ha under alla år framställt socialisterna som religionsförföljare och farliga samhällsomstörtare. Frikyrkopredikanter ha manat befolkningens tankar bort från denna världen och dess aktuella verklighet. De ha alla fått stöd i fiskarbefolkningens isolering i byarna och i det västsvenska kynnets egenarter. Så sent som vid 1928 års val revofattiga fiskarkvinnor arbetarpartiets valsedlar i många stycken framför häpna och bestörta valedelsutdelare. Men e n

socialdemokratisk röst fanns det dock på ön vid det valet, 1932 hade siffran mångdubblats och förmodligen kommer väl så att ske även i höstens val. Ingenting har kunnat hindra den nya

tiden att bryta in över skärgården. Ungdomsklubbar och arbetarkommuner ha bildats. De arbeta under hårt motstånd. Den gamla konservatismen skyr inga medel för att undertrycka det nya. Men

Fisken har förts över till fiskerianstaltens kylrum.

de, som en gång vunnits för socialismens sak stå stadiga mot påfrestningarna. Då fiskarbefolkningen en gång tillägnat sig en mening står den fast därvid.

Till höstens val äro skälen för fiskarbefolkningen att sluta upp kring socialdemokratien större än någonsin. Den socialdemokratiska regeringen har i sina föreslagna krisåtgärder också beaktat fiskarbefolkningens svårigheter och fått riksdagen med på betydande hjälpåtgärder för de blottställda fiskarna. Men det var också på tiden att det blev någonting gjort från samhällets sida. Fiske-
näringsringen brottas med svåra problem. Folk utanför näringen har alltför länge avfärdat fiskets svårigheter med påståendet att fiskarna klara sig gott. De stora präktiga båtarna och tvåvåningshusen i byarna skvallra därom menar man. Kristiden, som betydde uppsving för så många företagare, gynnade särskilt fiskarbefolkningen, anses det på många håll. Pengarna fyllde pungarna, husen växte som svampar ur jorden och fylldes med fina möbler och musikinstrument. Fiskarfamiljernas inköp av orglar och pianon togo sig nästan legendariska former i folkmun.

Det är klart att det tjänades pengar i skärgården under kristiden. Fisken betalade sig bra och goda fångster gjordes. Den nu äldre generationen lyckades

med hjälp av kristidsförtjänsterna betydligt bättra på bostadsstandarden. Det var behövt också. Där förr syntes små, grå stugor, pittoreska för iakttagaren men otillräckliga för innevärnarna, stå nu ordentliga bostadshus. De dyrbara båtarna kunde också betalas till stor del.

Den unga generationen, som inte har någon guldålder att falla tillbaka på, har det betydligt svårare. Husen byggas upp, skuldsätts med egnahemslån och borgenslån. Dyrbara båtar och andra redskap måste en fiskare ha tillgång till för att kunna leva av sitt yrke. Också här blir det skuld även om staten underlättar. Förr kunde det gå an att en fiskare ägde en båt som han antingen seglade eller drev med en liten motor. Han kunde ge sig ut och fiska och resa till staden och bli av med fisken. Så enkelt är det inte nu.

Tekniken har drivit fram utvecklingen även här. De stora båtarna ägas vanligen av en man och bemannas sedan. Varje båtlag består ofta av fem man. De båtar, som nu behövas kosta jättesummor i inköp och utrustning. Det går inte längre att livnära sig på fiske utmed stränderna. Längre trader måste till. Man kan säga att det härskar kollektivism bland fiskelagen. Förtjänsterna delas vanligen upp så att var och en får

lika mycket. Men först skall omkostnaderna för båten ha sitt. Ungefär hälften beräknas därtill. Om då veckofångsten går upp till trehundra kronor i en båt gå de etthundrafemtio till båten och det övriga delas upp på fem man då kostnader för olja dragits ifrån. Det blir inga stora summor som var och en förstår. Det kan gå månader då förtjänsterna på detta sätt bli så ytterligt små att det är förvånansvärt att folket kan leva av dem. Inte nog med att fångsterna bli otillräckliga för att försörja arbetarna. Många gånger vinner inte fisken avsättning. Det kan hända att båtarna få vräka massor av fisk i sjön eller få sälja den till fiskmjölstillverkning för en spottstyver.

Den direkta orsaken till att fisket nu råkat i svårigheter som aldrig tidigare är att söka i den åtstrammingspolitik länderna bedrivit under trycket av krisen. Tyskland, som tidigare var ett bra exportland för svensk fisk, har numera genom tullar ytterligt försvårat avsättningen från andra länder, de svenska exportörerna våga heller icke utnyttja de möjligheter till export, som finnas. Man vet ju ingenting om hur Tyskland kommer att betala.

Utvecklingen har också lett fram till att fiskarbefolkningen måst organisera sig för att driva fram bättre villkor för yr-

ket. Här är solidariteten stor och nödvändig. Den, som ställer sig utanför föreningen, blockeras obarmhärtigt. Västskustfiskarnas samorganisation är hållfast. Den svåra konkurrensen tvingar förövrigt fiskarna att hålla samman och ransonera arbetet så att var och en får något.

Fiskransoneringsringen är organiserad så att varje båt förbinder sig att icke fiska mera än femtio lådor per vecka. Med hjälp av statsmedel har så upprättats ett s. k. M. P., minimipris, där fiskarna få vara med. Minimipriset för kolja och torsk är fem kronor, för vitling tre kronor. Även om fisken inte blir såld betalas alltså detta pris. Endast ett åttiotal båtar ha dock anmält sig.

Den samhälleliga hjälpverksamheten bland de nödställda fiskarna har hittills varit av så gott som ingen omfattning. Fiskarbefolkningen drar sig i det längsta för att begära kommunernas hjälp och på många håll har det varit så att ortens handlande har fått vara den hjälpande handen. Kreditsystemet har brett ut sig oroväckande. Det har varit den enda utväg fiskarna sett i väntan på bättre tider. Nu skall det emellertid bli bättre härmed. Staten har garanterat understödsmedel, som genom tillskott från kommunernas sida skall lämnas ut åt dem, som lida av krisens verkningar direkt eller indirekt. I Göteborg skall

länsstyrelsen handhava medlen och kommunerna få söka för sina behövande. Enligt beslutet senaste riksdagen ha också medel ställts till förfogande för att fiskerinäringen på olika sätt skall kunna främjas. Staten har anslagit medel för att priserna skola kunna regleras i Göteborgs fiskhamn. Länsstyrelsen för Göteborgs och Bohus län handhaver dessa. Det har även gjorts möjligt för fiskarna att få uppskov med amorteringen av fiskerilånen och riksdagen har anvisat 600.000 kronor till kapitalökning i fiskerilånefonden.

Men det är inte bara Tyskland, som rest svårigheter för svensk fiskexport. Norge bedriver en sträng åtstramningspolitik till förmån för det inhemska fisket och i England får endast begränsade kvantiteter införas. Till Danmark kan ännu en del fisk utforslas. Alla dessa åtgärder komma den svenska marknaden att översvämma av fisk, som annars tagit vägen ut ur landet. Härmed följer de sjunkande priserna och fiskarnas svårigheter.

Lägger man därtill att riskerna för förluster av redskap alltid äro stora förstår man att fiskarfamiljerna kunna ha det smått. Den unge fiskaren, som berättar om yrkets svårigheter hemma hos klubbordföranden säger just att han varit med om att redskap värda tiotusen kronor försvunno på en enda natt. Nyss

hade ett makrillgarn strukit med. Det var för mycket fisk i det.

Från Bohusläns skärgård har även med statsmedel utrustats båtar, som skola idka sillfiske vid Island. Familjerna ha fått en garanterad inkomst av trettio kronor per vecka, men bli förtjänsterna större få familjerna mera av dem. På detta sätt tryggas många familjers existens för månader framåt och Sverige fiskar egen islandssill istället för att införa den från andra länder.

Man har också sökt pröva nya vägar istället för de stängda. Ett fryseriföretag i Göteborg har erhållit 100.000 kronor i lån för att söka skapa nya avsättningsmöjligheter för frusen fisk. Det gällde främst makrillen. Årets makrillfiske betalade sig emellertid ganska bra för fiskarna. Det från fryseriet fastställda minimipriset 3:50 för låda kom knappast till användning. Denna åtgärd liksom många bland de övriga kommer att verka på lång sikt.

Det är överhuvudtaget svårt att yttra sig om verkningarna av de beslutade åtgärderna på ett så här tidigt stadium. Säkert är emellertid att krishjälpen för Bohusläns fiskarbefolkning var lika nödvändig som välkommen. Den kom som räddare till många hem och hjälpte förtvivlade fiskarhustrur till ny tillförsikt.

Rosa ÖSTBERG

KVINNOÖDEN SOM ROPA PÅ EN NY SAMHÄLLSORDNING

Styrelsen för Statens tvångsanstalt i Landskrona har till socialministern överlämnat sin berättelse över det gångna verksamhetsåret och uttrycker där allvarliga bekymmer inför möjligheterna att föra en stor del av det kvinnliga klientelet till rätta. Efter anstaltstiden ha de flesta ej krafter nog att sköta ett arbete och lägga om sitt liv i sundare banor. De återgå snart till sitt gamla levnadssätt. Över 70 procent av de internerade ha tidigare varit i delo med rättvisan och det är beklämmande att i de flesta fall de allt för små arbetslönerna och behovet av ökade inkomster drivit kvinnorna ut på gatan. Ropa inte deras öden på en ny samhällsordning där prostitutionen inte får rum? En vaktfru från Landskronaanstalten inleder här en serie skildringar för Morgonbris från sitt arbetsfält.

Transporten till "Landskrona" kör in på slottsområdet. Med ett ryck stannar "Tysta Marie" framför "vakten" och chauffören hoppar ut och går bort och öppnar åt resenärerna. — En—två—tre—fyra—fem. — Se, där är ju Anna N. tillbaka igen. — Kunde inte Anna klara sig längre ute denna gången heller? Anna lovade ju oss alla, så säkert att det var sista gången, när Anna reste och nu är det bara ett par månader sedan Ni for ifrån oss. Tänk, att bara, gång på gång, komma åter på detta sätt...

Anna snor sig undan vaktfrun, som vänligt tagit henne i armen. Hon ser förargad ut och knycker litet på nacken när hon svasar iväg i riktning mot "badet". — Vaktfrun står och ser efter henne. — Annas utseende som var friskt när hon gick från anstalten, är nu härjat på nytt, av umbäranden och uteliv... Ja, man bör hitta vägen själv även om man vore blind, när man vänder åter för tionde gången mumlar hon som för sig själv. — Kom, flickor, så gå vi!

De andra av de fem anlända äro "första-

gångare". Nykomlingar som endels se nyfikna och fnittriga ut, eller rädda och försagda. Vad väntar dem nu? Nu först äro de riktigt inburade — utan återvändo. — Sex månader fick jag. — Jag fick mina åtta. — Jag förklarade mig nöjd den tionde februari...

— Sex månader. Gud, så långt att vara instängd! Hela sommaren.

Inne i "badet" få de säga ett sista farväl till livet där utanför. Där tagas deras egna kläder ifrån dem och plockas den statliga "munderingen" fram. Blårandiga klänningar av s. k. kadettyg. De gå väl an, men — underkläderna! Sådana bastanta don!...

— Titta Signe, titta dom här brallorna! Dom du, de kunde allt duga till telemarksditon så långa och stadiga ä' dom. De båda flickorna se litet snett bort till den tjänstgörande vaktfrun, medan de fnittrande och föraktligt göra sig löjligen över den negligé, som består. En annan av de nykomna sörjer sin avlagda svanehamn. Tårarna trilla strida nedför kinderna inför förnedringen och snyftningarna skaka henne från hjässa till fot.

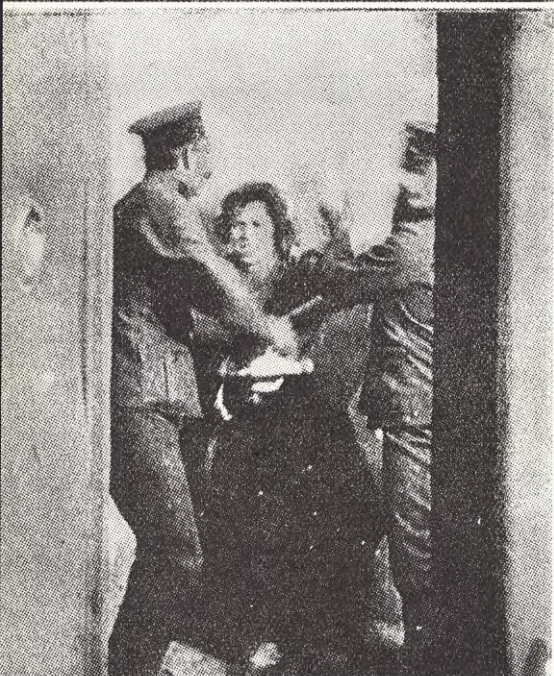
— Inte lönar det sig att gråta nu, tröstar vaktfrun. Morska nu upp sig och försök ta det som det är!

— Ja, äsch, Greta, säger flickan med de tio resorna, vad står du och lipar för? Sex månader, ä' väl ingenting. Det klarar du av på en kafferast. — Tänk, jag, som fått två år — — — Det ä' för dj... men, det tar en gång slut det med. — Snart är toalettbestyren klara samt var och en numrerad och placerad...

— Nykomlingarna få följa med mig upp i tornet, underrättar vaktfrun och Anna får väl gå upp i logementet och se efter om det finns litet kaffe till henne. — Adjö fröken, ler Anna, då går jag väl upp och gör avdelningen osäker igen — — — vickande, spotsk, övermodig försvinner hon — inte visa vad man känner i det här helvetet — — — Den nya sändningen träder strax därpå ut på borggården. Där ute marscherar deras medsystrar omkring gårdsplanens gräsmatta. — Runt — runt — runt — runt går deras promenad. Arm i arm — fort, fort — runt, runt. — Olyckans. hopplöshetens cirkel. — — — En och annan spatserar ensam, men de flesta flänera par om par, i livligt samspråk. Huvudena söka sig tätt samman, händerna gestikulera ibland och nackarna nicka god mening. Vad tala de om? Säkerligen om männen och äventyren där "ute".

När "de nya" träda ut på gården och fortsätta på sin väg upp till "Tornet" stannar promenaden av för att se efter vilka de äro — om man känner igen någon — om det finns någon att pumpa på nyheter om vänner och bekanta. — Där är det någon, som vinkar till dem. — En av dem, blir ropad i namn.

Men snart äro de inom porten till "Tör-

I polisarresten.

net" och dörren slutes om dem. Där väntar dem en 14-dagars vistelse innan de få komma ut till de andra. Först skola de intelligensprövas, observeras angående sin arbetsduglighet, sitt lynne, och ses efter om de äro sjuka — — — Sedan få de kanske komma ut till de andra — prata om männen och äventyret. Livet där ute — det som man förlorat, måste vädras. Det får inte sitta så där instängt inom en. — Ah, man känner det som om man vore på väg mot döden!

... Dagarna med knapphål och åter knapphål, med stickor och grått garn, med mattor och sax bli så ändlösa. Vilan ifrån det med händerna maktlösa, viljelösa i knät, hjälper ej heller. Ej promenaden fram och åter mellan väggarna. — Inget, inget tager bort den pinande oron. Hjärtat är som om det fyllde hela bröstet och ej hade plats nog därinne...

— Låt mig få komma ut — låt mig få komma ut... Jag dör... jag dör... Det är den lilla, som fått sex månader, som ej orkar längre, utan nu kastar allt överbord, slår och skriker för att få lindring i sin vända.

— Öppna, öppna — — — jag blir tokig...

— Vad i alla dar tar det åt friska människans. — Lugna sig, lugna sig! Greta får väl ändå tänka litet på de andra också, som kommit hit i dag och ej äro vana vid sånt här spektakel. De kunna ju bli alldeles vettskrämda, när de få höra såna här tjut. Vaktfrun, som står i dörren, är van vid utbrotten, här uppe, och tar därför det hela till synes lugnt. Hon ser hur flickan kastar sig på golvet i sin förtvivlan och nu, hopkrupen i ett hörn i cellen, jagar ut sina krafter i ett hysteriskt anfall.

— Kom nu Greta och försök dricka litet vatten. — — — Flickan varken hör eller ser. — — — Kom nu Greta. — — —

— Dra åt skogen med ditt vatten, käringdjävul. — Du skulle sitta här själv du, så fick du väl se vad vatten hjälper, när de hålla på att ta förståndet av en. — Säg mig, vad har jag gjort? — vad — har — jag — gjort? Jag har ju inte stulit — jag har ju inte mördat, jag har ju inte förfört någon. Vore det någon, som skulle sitta här, så vore det männen. Hå, de rika männen — den gifte liderlige mannen. — Varför, varför locka de oss med sina pengar?... Bjödo de oss ej sina sedlar, vinkade de ej med dem till oss och vore det ej så svårt att stå emot när man är ung och fattig och man alltid fått slita hårt för födan, så vore man ej här nu... Det är männen, som locka oss, och det är männen, som sedan, när vi ej längre äro dem till lags, sätta oss hit... — Och vad hjälper det att vi sättas hit? — Vi bli bara sämre... Sedan går det riktigt utför med oss. — Inte kan man resa sig när man varit på "Landskrona" och ni och polisen fått fatt på oss. — När ni behöva plocka potatis där nere' tar ni in oss. — — —

— Lugna sig nu ändå, Greta, annars får

jag ju lov att gå efter direktören och då blir det bara ännu tråkigare och svårare för er. —

— Lugna mig. — Kan du inte tåga, din förbannade vaktkåring... tror ni att jag är rädd för den där direktören... Nej, skynda dig du, och kalla hit honom. Knata så rumpor och horn står efter dig, du. Hämta honom bara hit så skall jag nog tala om för honom vad jag tycker och tänker om det här stället...

— Usch, vad Greta är dum. Kom nu bara med mig och lägg sig här på sin säng och försök en liten smula att ta sitt förnuft till fånga så skall jag hjälpa Greta att få litet brom. Sådana här perser ser jag inte för första gången må Greta tro och jag vet, att om ett par timmar så har ni lugnat er och önskar helst av allt, att det här uppträdet vore ogjort...

För stackars Greta voro nu krafterna slut och desperationen över. För den förstående vaktfruns lugna röst och övertalande ord smalt humöret bort och nu var bara gråten kvar, pinande men ändå förlösande. — — —

— — —
Två timmar efteråt sov stackars Greta lugnt i sin säng.

I korrektionsanstalten.

HÄLSOBOSTÄDER ÄT ALLA FÖRST I ETT NYTT SAMHÄLLE

En allmän bostadsförsörjning är icke möjlig att genomföra i ett samhälle, som erkänner rätten till privat ägande av kapital.

Den privata bostadsproduktionen vänder sig till vissa betalningskraftiga grupper i samhället och framställer bostäder till dessas behov.

Bostadsförsörjningen för de egendomslösa måste således ordnas inom den äldre bebyggelsen, där det icke lönar sig att vidtaga nybyggnader eller ombyggnader. Den privata företagaren saknar av naturliga skäl intresse att här uträtta något.

Genom att de egendomslösa utöva ett ständigt tryck på de besuttna, kan en förbättring i deras bostadsförsörjning åstadkommas. En minskning av trycket drar obönhörligen med sig en eftergift å redan vunna fördelar. Endast genom en ständig kamp kunna i det kapitalistiska samhället vunna förmåner bibehållas och nya erövrast.

En bostadsförsörjning, som har till sin uppgift att förse även de bredare samhällslagren med fullt tidsenliga bostäder, är icke genomförbar inom vårt nuvarande samhällsskick, där den huvudsakliga verksamheten bedrivs med uteslutande privat kapital.

Genom rätten till privat ägande av mark har samhället mycket liten möjlighet att reglera den markvärdestegring, som blir en följd av t. ex. en stadsplans genomförande. Denna värdestegring tillfaller de privata fastighetsägarna. Markpriset ingår som del i hela det i byggnaden nedlagda kapitalet. Vid bibehållen räntabilitet erhålles härigenom en höjning av hyresbeloppet.

Som exempel: Fastigheten Drottninggatan 45 har under de sista femtio åren icke undergått någon genomgripande reparation, men har trots detta under denna tid ökat sitt taxeringsbelopp från 80.000 kr. till 1.100.000 kr. Detta ökade "värde" skall hyrorna förränta.

I Borås exproprierades för några år sedan för stadsplans genomförande en fastighet, vars taxeringsvärde var 13.600 kr. Markägaren erbjöd sig att sälja densamma till staden för 46.000 kr. Staden erbjöd sig att betala 13.600 kr. Under förhandlingarnas gång brandförsäkrades fastigheten till 34.000 kr. Markägaren fordrade nu 57.500 kr. varefter expropriationsnämnden fastställde att ersättning skulle utgå med 47.500 kr. Samhället hade icke kraft att genomdriva sina krav.

Det privata kapitalet, där det tillåtes verka fritt, sugas automatiskt till de företag, som väntas bli mest inbringande. Bostadsproducenterna rikta sin produktion till de samhällsgrupper som, utan

att i nämnvärd mån behöva göra inskränkningar i sin levnadsstandard i övrigt, äro i stånd att förse sig med de moderna bostäder, som utbudas på den fria marknaden. Dessa samhällsgrupper föra ett nomadiserande liv. De flytta ständigt till nybyggda bostäder och lämna gamla förbrukade efter sig.

Som exempel: Gamla staden i Stockholm var en tid den stadsdel, där de bättre situerade huvudsakligen hade sin bostad. Denna lott har övertagits och övergivits av Södermalm, nedre Norrmalm och Östermalm i tur och ordning. Fullt utbildade slumkvarter finnas nu i dessa stadsdelar.

I Manchester funnos i mitten på 1800-talet vid Oxford Road slumkvarter, vilkas existens ansågs som en skamfläck för staden. De undanröjdes och i deras ställe byggde man en stor och ståtlig bangård. År 1872 utsattes staden för en stor översvämning. Först genom de skandalösa bostadsförhållanden som blottades vid räddningsarbetena, erkände man att slumkvarteren ingalunda hade försvunnit utan endast förflyttats från södra till norra delen av gatan.

Vid industrialismens genombrott i Sverige ökade Stockholm sin folkmängd under åren 1820—1830 med i runt tal 14.000 personer. Under denna period hade staden årligen ett nativitetsunderskott, varför ökningen måste tillskrivas en inflyttning av folk. På grund av den brist på arbetskraft, som under somrarna rådde i Stockholm, kan man förutsetta, att de inflyttade till största delen befunno sig i en fullt arbetsduglig ålder. Det fanns under denna tid ingen organisation som kunde bevaka dessa inflyttade arbetares intressen. Under dessa

förhållanden beklagar sig överståthållaren i sin femårsrapport till konungen över hur uselt de lägre folklagren bo, men intet göres för att förbättra förhållandena. Under hela denna tioårsperiod tillkom i runt tal 265 nya lägenheter, av vilka endast en mycket liten del var åtkomlig för de inflyttade arbetarna.

Förra året anslogs av riksdagen 10 miljoner kronor i understöd till förbättring av bostadsförhållandena för lantarbetarna, vilka ha den lägsta bostadsstandarden. Av detta belopp kom endast 2½ % lantarbetarna tillgodo. Godsägarna saknade helt enkelt intresse att ansöka om bidrag av detta anslag till sina arbetare. Man kan i allmänhet icke tillvita kapitalisterna, att de i ren ondska söka bringa arbetarna in under så usla förhållanden som möjligt. I deras intresse ligger nämligen endast att öka sitt kapitalinnehav och att fördenskull placera detta på sådana platser, att snabbast möjliga tillväxt av kapitalet erhålles. Under ju friare former detta kan ske, desto sämre kommer arbetarnas ställning i samhället att bli.

Effektiva förbättringar i bostadsförhållandena kunna därför endast åstadkommas genom påtryckning från organisationer inom den klass, för vilken en dylik förbättring är ett livsvillkor. Dessa organisationer äro de enda som i sig samtidigt innesluta både vilja och förmåga att genomföra en allmän förbättring av bostadsstandarden.

Genom det spänningsförhållande, som under en följd av år uppstått mellan de olika klasserna i samhället har på laglig väg smärre regleringar i bostadsförsörjningen kunnat åstadkommas. De sålunda bildade lagarna utöva ett tryck på den fria företagsamheten.

Så har t. ex. en ny stadsplanlag gett myndigheterna möjlighet till en effektivare kontroll över bebyggelsen, och markägarna skyldighet att under vissa förhållanden avstå mark. Lagen om expropriation existerar sedan år 1918. Bostadssubventionen har genomförts i viss utsträckning. Inspektionsväsendet har skärpts och givits ökad effektivitet.

I den mån maktfördelningen mellan de olika samhällsgrupperna förändras, sker även en förändring i tillämpningen av lagar och förordningar, såvida dessa icke ändras i överensstämmelse med den ändrade maktfördelningen.

Tyskland hade under en följd av år genom en socialistisk regim lyckats utveckla en bostadsbebyggelse, som över hela Europa ansågs som ett mönster för hur en försörjning av bostäder för arbetare kunde ordnas. Denna verksamhet avslutades definitivt med arbetareorga-

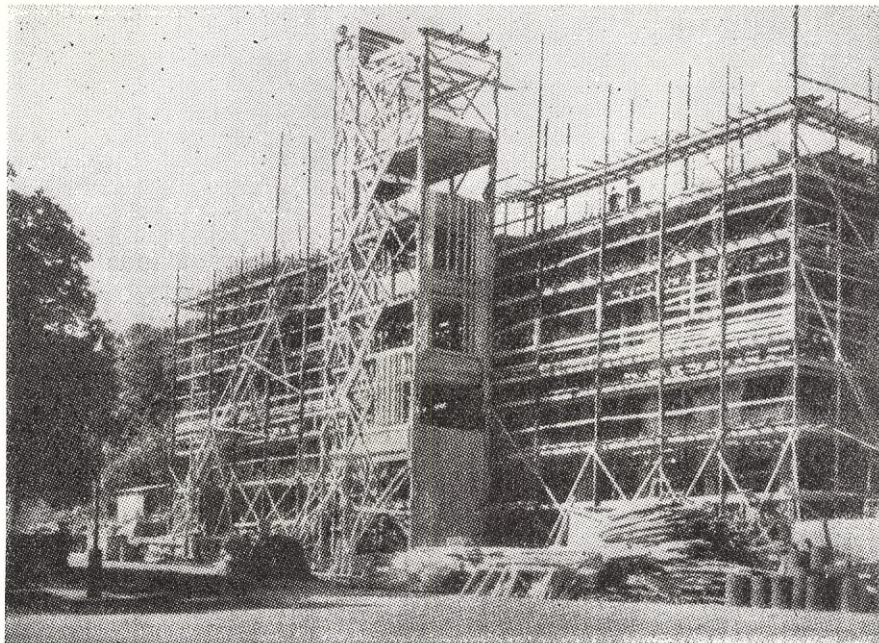
SKOGENS — ATTIKA

till rödbetorna, då bli de bäst

F Y L L I G

M I L L D

D R Y G

Här ovan ses en bild av ett bostadsföretag, som möjliggjorts tack vare statslån av de 5 miljoner som riksdagen beviljat till stöd åt bostadsbyggandet i städer och stadslänkande samhällen. (Inom parentes kan erinras om att kollektivhuset även fått sådant statslån och nu satt igång vid Norr Mälarstrand.) Byggherre här är den nybildade Göteborgs bostadsrättsförening, vars syfte är att bygga centralt belägna, billiga, men modernt inredda lägenheter. Den bebygger nu med stöd från staten två fastigheter vid några av de bästa platserna i Göteborg och säger sig med detta vilja vara med om att för hela vårt land visa att Göteborg är en arbetets och allvarets stad. Till yttermera visso har dess byggmästare, den i Morgonbris spalter välkände husbyggaren Ture Blomqvist, startat en ny vacker tidskrift "Bygg", som genom att behandla bostadsfrågan, konstruktioner, arbetsmetoder och material, skall vara en förenande länk mellan producenter å ena sidan och hyresgäster — allmänheten å den andra. Vi anamma entusiastiskt dess motto: Att bygga en bättre men samtidigt billigare bostad är bostadsproblemet i dag. Med gårdagens metoder kan ej denna fråga lösas. Bostäder i dag måste byggas med morgondagens material, arbetsmetoder och teknik. Teknikens framsteg kan ej hindras.

nisationernas krossande år 1933. I Wien är händelseförloppet detsamma.

I Stockholm, omedelbart efter högkonjunkturens slut, då fastighetsägarna skönjde en hyressänkning, om flera bostäder byggdes, fattades av stadsfullmäktige beslut, att någon ytterligare subvention för bostadsbyggnader icke skulle beviljas.

Det visar sig således att erhållandet av förbättrade bostadsförhållanden för arbetareklassen i grunden icke är ett rent tekniskt problem, som skulle kunna lösas genom rationellare arbetsmetoder och en mera avancerad teknisk kultur, utan långt förr är ett direkt resultat av den förmåga de samlade arbetareorganisationerna ha att verka reglerande på den privata produktionen. Den fullständiga lösningen av bostadsproblemet erhålles icke förrän arbetareorganisationerna förverkligat sin uppgift att genomföra en socialistisk samhällsordning. Intill detta skett måste kampen också gälla de dagsaktuella målen. Men det räcker då inte med att som nu en viss kredit lämnas till bostadsbyggande privatföretag. Bostäderna komma då lika fullt att bli för dyra. Den enda väg, som står medlemmar av arbetareklassen öppen att skaffa sig goda bostäder som tillkommit på detta vis, är att sänka

levnadsomkostnaderna inom andra områden. Så har man t. ex. funnit att arbetarefamiljer som nu bebo lägenheter av detta slag ofta äro barnlösa.

I den dagspolitiska kampen måste därför kraven på en allmän sänkning av hyresnivån och en mera hygienisk bebyggelse framställas. Medlen härtill äro: ett omfattande statligt och kommunalt bostadsbyggande och en ändring i lagstiftningen därhän att markvärdestegringen kommer samhället tillgodo.

HEMKONSULENT FÖR VÅRA HEM

I vår kollega Arbetets kvinnor har Lilly Arrhenius tagit till orda för en hemkonsulent åt de mindre bemedlade hemmen, vilken skulle lämna råd och anvisningar vad som finnes att få och var man bäst skall få det man behöver. Detta är ju ett behov, som Morgonbris gång efter annan fört fram i sina spalter. Redan för två år sedan framhöll här Svenska slöjdföreningens chef Gregor Paulsson nödvändigheten av att det skapades fram lämpliga inköpskällor för de små hemmen. Vi meddelade också redaktören för Arbetets kvinnor redan i våras att sedan hänvändelser

gjorts om samarbete från flera firmor hade Morgonbris tämligen färdiga planer på att gå in för en praktisk rådgivning i hemproblem. Vi anse oss därför skyldiga att meddela vår kollega saken vidare utveckling.

Uppgiften är inte så alldeles lätt som den kanske kan synas vid ett första påseende. Under diskussionen i våra kretsar om uppslaget gjordes en erinran om den förfelade effekt, vilken blev resultatet av den hemkonsulentverksamhet Stockholms stad satte igång med under krigsåren i avsikt att ge husmödrarna råd beträffande den under dessa år mer än vanligt komplicerade matlagningen. Här sändes ut entusiastiska, yrkeskunliga kvinnor, men de måste återvända med oförrättat ärende. I en hel del fall saknade t. ex. hemmen de nödiga kokkärlen. Jämförelsen kanske inte håller i hela stycket, men den har gett oss på vårt håll en varning och lett oss in på nya utvägar, som siktar längre. Och vi hoppas att i ett kommande nummer bli i tillfälle att närmare berätta härom. Vi ha skyndat händelserna något i förväg, då vi äro förvissade om att vår fackliga kollega även är angelägen om att krafterna ej splittras på detta område, som ju är skenbart politiskt neutralt, i alla händelser ett gemensamt intresse för oss båda.

Den broschyr över restaurangpersonalens bostadsförhållanden, vilka i dagarna publicerats av personalförbundet och innehåller resultatet av en dess egen undersökning, varvid blottats de mest upprörande interiörer, är en anklagelse-skrift mot såväl arbetsgivarna som den allmänhet, personalen betjänar. Men skriften är även ett upprörande vittnesbörd om hur låg vår bostadskultur allmänt är. De unga kvinnor, som kunnat finna sig i bostäder som dessa utan att söka få någon ändring till stånd, de måste ha utgått från skolor och hem, som aldrig sagt dem hur en bostad skall vara till, vad den skall tjäna för ändamål. Här få vi inte stanna endast vid de fackliga synpunkterna. Broschyren bör föranleda starkt propaganda för människovärdiga bostäder, hem, som kunna ge fysisk och psykisk rekreation.

—j.

Väl betjäнад blir den

som rekvirerar malt-
och läskedrycker från

Bryggeri-a. b. KRONAN

Ordertelefon: Sundbyberg 42 & 308

KÄMPANDE KVINNOR FRÅN VÄRLDENS ALLA HÖRN HA MÖTT I P A R I S

MÄRKLIG HÄLSNING FRÅN NORDEN

För nära ett år sedan uppstod tanken på att samla världens kvinnor till en kongress för att bekämpa krig och fascism. Kvinnorna som togo detta initiativ, Ellen Wilkinsson, England, Marguerite de Saint-Prix, Frankrike, Anna Lindhagen, Sverige, Karin Michaelis, Danmark, Sun Yat Sen, Kina, Gertrud Woker, Schweiz, Helena Stassova, U. S. S. R., Dimitrova, Bulgarien, äro alla internationellt välkända namn inom freds- och arbetarrörelsen. Från dessa kvinnor utgick ett upprop till världens kvinnoorganisationer, som resulterade i initiativkommittéer i nästan varje land. I den svenska initiativkommittén satt Anna Lindhagen, Elin Wägner och Naima Sahlbom.

När initiativkommittén kastade ut sin appell världen utöver anade man inte att detta upprop skulle väcka en sådan genklang. Den alltmer hotande krigsfaran 20 år efter världskriget, fascismens nya landvinningar, krisens fortsatta verkningar på kvinnans arbetsmöjligheter, alla dessa faktorer voro ägnade att samla kvinnorna till ett enhetligt uppbåd från de mest skilda läger med den gemensamma viljan att bekämpa kriget och fascismen.

Då kongressen öppnades i Paris den 4 aug. voro 35 länder representerade med 1086 delegater. Inte endast arbetarrörelsens kvinnor hade mött upp, utan även kvinnor från fredsöreningar, religiösa sammanslutningar, kväkare, födelsekontrollföreningar m. m. hade sänt talrika representanter. En brokigare samling kan man knappast tänka, då man på lördagsmorgonen kommer in i den stora kongressalen, La Mutualité. Raser, dräkter och språk ger intrycket av en verkligt internationell kongress, som omfattar hela världens kvinnor. Konferenssalens väggar äro täckta med paroller på tyska, engelska och franska,

"Kämpa för kvinnans frigörelse", "Understöd Sovjets fredspolitik, de befriade kvinnornas hemland", "Kvinnor, enhetlig kamp mot krig och fascism". Enligt programmet skall kongressen öppnas kl. 10, men det drar ut på tiden. Salen är redan överfylld, på läktaren sitta fransyskorna, de utgöra kongressens majoritet med 620 delegater. Nere i salen ha alla de utländska delegaterna sina platser. England representerar med 77 delegater, Italien med 47, Holland med 45, Schweiz 28, Belgien 24, Polen 28, Österrike 9, Ungern 6, Tjeckoslovakien 19, Spanien 12, Grekland 3, Rumänien 25, Jugoslavien 4, Sverige 5, Norge 2, Danmark 5, Tyskland 15, U. S. A. 40, Sydamerika 2, Argentina 1, Kuba 1, Indokina 1, Sovjetunionen 10, Saarområdet 48.

Fransyskorna stå ännu så länge för underhållningen, de sjunga med outtröttlig energi den ena kampsången efter den andra och ibland avlöser deras talkör. De andra nationerna stämma in i sången, var och en på sitt språk.

Hela kongressalen präglas av förväntningar och den allra bästa stämning, man ser en kampvilja och en entusiasm som förefaller oss människor från Norden nära otrolig. När man ser dessa tusenden kvinnor sjunga med hänförelse och gnistrande ögon upplever man något, som svårt kan beskrivas med ord. Man känner den väldiga kraft som måste ligga bakom och är förvissad om, att en sådan skara, är oslagbar i kampen för sina idéer.

Klockan lider mot 11 och presidiet börjar samla sig på den stora tribunen och med en gång blir det dödyst i salen. Ordföranden äskar tystnad och överlämnar ordet till mrs. Haden-Guest, England, en medlem av initiativkommittén som nu skall hålla hälsningstalet, hon börjar: "Denna kongress är en historisk tilldragelse. Kvinnor från alla länder och skilda åskådningar har här enat sig i hatet mot fascismen och kriget. Vi måste tillsammans finna en väg som vi alla kunna gå." Därefter ger hon en berättelse över kongressens omfattning, ländernas representanter, och slutar med orden: Vår kongress äger rum under en tid av hotande krigsfara. I Japan och Tyskland förberedes kampen mot Sovjetunionen. I de kapitalistiska länderna kastas pengarna ut att organisera det nya världskriget, pengar, som kunde användas för våra barn och socialförsäkringar. Det nya kriget kommer att bli blodigare och hemskare än alla tidigare. Krigsfronten kommer att vara överallt, och kvinnor och barn ha intet hopp om att bli skonade. Därför är det kvinnornas uppgift i alla länder att organisera kvinnornas aktion mot detta krig.

Kongressen är öppnad. Ett brusande bifall brakar löst och alla sjunger Internationalen med kraft och hänförelse. Det är en smula svårt att åter få salen lugn och det dröjer en stund innan det blir tystnad och förhandlingarna kunna fortsätta. Sedan följer valen till presidium, hederspresidium, sekretariat m. m. Då alla valen är fullföljda är förmiddagens förhandlingar slut. På eftermiddagen talar ett par framstående kvinnor om läget och den ekonomiska situationen för kvinnorna i världen. Då det är omöjligt att referera de olika talarna fullständigt, vill jag här försöka ge ett kort koncentrat av innehållet, som samtidigt utgör kongressens basis och kärna. Kongressen var en skarp vederläggning av de reaktionära teser, som med stor iver förfäktas av nazisterna, att redan kvinnans natur motsätter sig en politisk aktivitet. På denna kongress hade samlats kvinnor, som befann sig i uppenbar motsats till denna reaktionära uppfattning. Här voro kvinnor förenade, som ofta just genom sina upplevelser som kvinnor kommit till insikt om, att endast ett medvetet politiskt handlande kunde hjälpa dem och ge en lösning på deras problem. Detta var icke endast en samling kvinnor, det var k ä m p a n d e k v i n n o r, och blott detta faktum gav sin starka prägel på kongressens förhandlingar. Ehuru talrika olikheter av social miljö, bildningsgrad, politisk åskådning, religiös övertygelse voro förhanden, och att dessa olikheter ej heller genom kongressen skulle upphävas, bestod en fullkomlig enhet i viljan till aktion.

Kongressen erinrade sig med rätta om krigsutbrottet för 20 år sedan, de fruktansvärda augustidagarna 1914. Följderna av detta krig har man ännu inte övervunnit och redan nu är man i full gång med nya kapprustningar, något som nära nog offentligt medgives av de olika länderna. Kvinnor, gamla och unga, ställes inför utsikten av arbetslöshet och elände, blodig fascistisk våldsterror och ett fruktansvärt ödeläggande krig. Trots att man klart insåg den hotande faran och att motståndarnas krafter äro starka, misströstade man icke, utan såg med tillförsikt på den tilltagande viljan att värna sina rättigheter, och de växande skaror, som bli medvetna om nödvändigheten därav.

Ett knappast tidigare känt exempel från kvinnokongresser var samverkan mellan de olika raserna. Vid negerkvinnans sida stod farmarkvinnan från Kalifornien, bredvid en bomullsarbeterska från Indokina arbetade en funktionär från den högt utvecklade engelska fackföreningsrörelsen.

Vi veta att om ändå fullkomlig formell likaberättigande råder mellan man och

CARNUSOL rengör och polerar möbler m. m. utan att lämna fett efter sig.

Absolut oskadligt för ytan. Pris pr flaska Kr. 1:25
Säljes i alla Färg- och Kemikalieaffärer.
Fabrikanter: **WINGÅRDS, MALMÖ**

kvinnor, detta icke kan bringa oss den slutgiltiga lösningen på kvinnofrågan så länge icke samma materiella och ekonomiska betingelser äro förhanden. Framförallt kom i detta sammanhang kvinnans ställning i Sovjetunionen i förgrunden, där de ekonomiska förutsättningarna för man och kvinna äro lika, och där den praktiska lösningen på kvinnofrågan funnit sin gestaltning genom det socialistiska uppbygget. Denna fråga tilldrog sig stort intresse av alla deltagare trots de många olika politiska uppfattningar, som rådde om Sovjetunionen.

Kongressen pågår under fyra dagar, den börjar varje dag vid 9— $\frac{1}{2}$ 10-tiden och fortsätter långt fram på nätterna. En representant från varje land ger en överblick över läget i sitt hemland. Det är många skakande skildringar om nöd och elände, arbetsförhållanden och arbetslöshet, terror och förföljelser. Det är berättelser om, för oss avlägsna avkrokar av världen där tusenden kvinnor dagligen kämpa en hård och tapper strid. Det berättas om svårigheter och förhållanden, som vi här i Sverige inte kan föreställa oss och många kvinnor gör ett outplånligt intryck!

Det är svårt att på några korta rader ge uttryck för allt vad denna kongress givit i positivt och gott. Den största glädjen var den enhet som besjälade alla, viljan till gemensam kamp mot krig och fascism.

Väl kan man på flera punkter klandra och utöva kritik på kongressen, så t. ex. var den tekniska organisationen efter våra begrepp bristfällig. Dessutom måste sägas att kongressen fick för många en väl kommunistisk anstrykning genom alla de demonstrationer, som de franska delegaterna tillät sig. Många gånger gjorde detta ett obehagligt intryck på de utländska delegationerna, som voro tämligen lika fördelade på olika åskådningar. Nå, detta är inte de saker som lämnat de största spåren efter sig. Framförallt var kongressen enig i sina beslut och samma vilja besjälade alla, en kvinnornas enhetliga kamp mot kriget och fascismen, oberoende av partier, raser och religioner.

Sveriges socialdemokratiska kvinnor gjorde även en mycket beaktad insats. Till denna kongress hade skickats en skrivelse där man instämde i kongressens syfte att knyta ett internationellt samarbete för att bekämpa krig och fascism, och man föreslog att under kongressen ett särskilt samarbete mellan Nordens kvinnor skulle upprättas för att gemensamt kunna uppträda i konkreta frågor. Denna skrivelse mottogs med stort bifall och en konferens hölls även mellan de skandinaviska ländernas delegater, där man alla betonade värdet av ett sådant samarbete och till fullo instämde i förslaget.

Karna NILSSON

KVINNOR I GATU FÖRSÄLJARE I PARIS
Rostade kastanjer. (Ovan). Diverse begagnade kläder, framförallt skor. (Nedan).

Ovanstående bild är hämtad ur en nyutkommen fransk skrift, som innehåller ett kamerareportage från prostitutionens värld, vilket visar att prostitutionen inte endast är en kvinnans tragedi utan kanske i lika hög grad en mannens tragedi.

Å N E N G Å N G NYA FRISKA TAG

Det socialdemokratiska partiet hade vid 1932 års riksdag utformat sitt förslag till krishjälp för arbetare och bönder, partiet hade sagt ifrån vad man från det hållet ansåg borde och kunde göras för krisens lättande. Det var en paroll, som väljarne förstodo och lystrade till. Och av den regering, som framgick ur valet, väntade också väljarne nya friska tag. De ha heller inte behövt bli besvikna. Den socialdemokratiska regeringen har verkligen vågat något, den har i sin verksamhet slagit in på nya ekonomiska vägar, och den har främst tagit sikte på, att de mest behövande i första hand skulle bringas hjälp. Enskilda och kommuner, som stodo inför ekonomiskt sammanbrott ha fått ett handtag, och kunnat klara sig igenom krisen.

Och genom de insatser som gjorts från samhällets sida har köpkraft bevarats, och ny köpkraft skapats, varigenom rörelsen inom näringslivet ökats och det ekonomiska läget förbättrats. Tvivla vi på detta behöva vi endast läsa motståndarpressens krampaktiga försök att bortförklara det för dem besvärande faktum och inge läsarne föreställningen hur landsskadlig den socialdemokratiska regeringens politik i själva verket är. Nu, sedan regeringen lotsat landet genom krisens svåraste brännningar, har man tydligen ingenting emot att själv ta ledningen. I varje fall ropar man högljutt på systemskifte. Man vill sätta stopp för den av regeringen så framgångsrikt förda framstegspolitiken. Skola vi medverka till en sådan utveckling? Eller skola vi än en gång visa att vi förstå betydelsen av att våga följa en ny kurs?

Vi ha åter val. Visserligen inte riksdagsval, utan val till landsting och fullmäktige, men icke förty äro dessa val politiskt utslagsgivande. Denna höst i alldeles särskilt hög grad. Detta därför, att de denna gång komma

att betraktas som en mätare på folkstämningen.

För eller emot regeringen?

Var står majoriteten av våra kvinnliga väljare? För eller emot regeringen? Det socialdemokratiska partiets valmanifest säger tydligt och klart ifrån, att en höjning av hela folkets levnadsstandard måste vara målet för partiets politik. Alltså, ett fortsatt arbete, så långt resurserna tillåta, på den inslagna vägen. Ännu ha vi mycken arbetslöshet att avhjälpa. Inte minst gäller detta ifråga om ungdomsarbetslösheten.

De gamlas försörjningsfråga väntar på sin lösning. Folkpensioneringskommitténs arbete är slutfört, och den frågan tarvar snarast ett slutgiltigt avgörande. Ett avgörande, som tillförsäkrar de gamla en mera tryggad ålderdom än som hittills varit dem förunnat.

Den socialdemokratiska regeringen har igångsatt undersökning av hembiträdernas arbetsförhållanden. Det är ett arbetsområde där vittgående reformer äro av nöden.

En hel mängd andra, för det arbetande folket livsviktiga sociala frågor stå även på dagordningen.

Den socialdemokratiska regeringen har också, som ett led i arbetsanskaaffningsprogrammet, slagit in på en helt ny linje, i det den med hjälp av statsmedel stimulerat bostadsproduktionen i städerna och förbättringen av bostäder på landsbygden. Vad en förbättring av bostadsstandarden för de mindre bemedlade betyder ur folkhälsans synpunkt, torde ligga i öppen dag. Och särskilt måste man hälsa initiativet till hjälp åt landsbygden med tillfredsställelse, emedan detta område hittills varit mycket försummat.

Bara dessa axplock visa på ett otvetydigt sätt vikten av att regeringen går starkt ur höstens valstrid, för att i lugn och ro kunna fullfölja sin för land och folk gagneliga välfärdspolitik.

Och därtill kunna vi alla bidra. Inte blott genom att själva deltaga i valet utan även genom att deltaga i agitationen för att förmå alla likgiltiga och valskolkare att denna gång infinna sig vid valurnorna.

Låt oss alla göra vårt yttersta för att i denna kritiska tid åt landet trygga en politisk kurs, som främst tar sikte på bevarandet av folkets självbestämmerätt och möjligheter till en någorlunda dräglig försörjning.

Låt det även vid detta val bli en massvandring till valurnorna för tryggheten av en socialdemokratisk valseger!

Hulda FLOOD

"Att endast vilja bevara det gamla, det betyder att inte se någon väg ut ur fattigdomen, ingen väg ut ur den allt förlamande arbetslösheten. Det betyder hopplöshet — skrev Agda Östlund i Morgonbris, i en appell till kvinnorna före riksdagsvalet 1932."

Och hon fortsatte: "Friskt vågat är hälften vunnet."

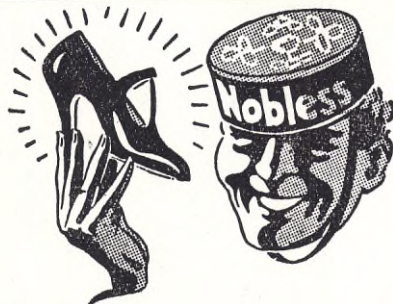
Och väljarne förstodo verkligen den gången att det var värt att våga.

I massor vandrade de fram till valurnorna och avlämnade sina röster för en ny kurs i politiken.

Snabbglans

Vacker varaktig glans med ringa möda — det är det resultatet, som gör skoborstningen så behaglig.

Gör ett försök med NOBLESS —

NOBLESS-kräm i glasburkar á 35 o. 45 öre.
NOBLESS-pasta i bleckaskar á 25 o. 50 öre.
NOBLESS-NYAL (flyt. färglös) i fl. á 40 o. 90 öre.

F. Ahlgrens
Tekn. Fabriks A.-B
Gävle

NOBLESS

De kvinnliga kursdeltagarna vid Brunnsvik. I deras mitt kursledaren Otto Wangson.

FRÅN SOMMARENS FOLKHÖGSKOLOR

HUR VAR DET VID BRUNNSVIK?

Det är frågan som ideligen upprepas till den hemkomna Brunnsviksstipendiaten. Gav kursen mycket, var det ansträngande, tro om jag vågar mig på att söka ett stipendium för nästa sommar, så komma de mera eiertänksammas, förvisso, blivande kursdeltagarnas frågor.

Till alla frågande kamrater ett råd: Gör ett försök att få komma med på en av A. B. F:s-sommarkurser vid Brunnsviks Folkhögskola, och upprepa försöket om ni tilläventyrs skulle få avslag vid första ansökningen. Bered er på att det är fråga om arbete men ett arbete, som under kursdagarna mognar och ger sjufalt igen.

Att döma av avslutningen till den kurs i socialpolitik och med Otto Wangson som lärare, vilken hölls den 1—13 juli, synes det som om kvinnorna i socialpolitiken funnit sitt speciella verksamhetsområde, ganska naturligt förresten. Av tolv kvinnliga kursdeltagare voro nio socialdemokratiska kvinnoklubbister, som på detta sätt sökte närmare kännedom om samhällsfrågor, vilka ligga dem nära om hjärtat såsom fattigvård, sjukvård, hälsovård och barnavård m. fl. Försäkringsfrågorna, hemmens ekonomiska försvar, icke att förglömma. Av aktuella problem som diskuterades må nämnas lagförslaget om tredje mans rätt samt frågan om arbetsinkomst och familjeförsörjning. Utom kursplanen gavs tillfälle att åhöra några föreläsningar om internationella problem av Sven Backlund och ett föredrag om Socialdemokratiens utveckling, från klassrörelse till folk rörelse av d:r Alf Ahlberg. Dessutom några instruktiva föredrag av A. B. F:s funktionär Ronner och slutligen de kärkomna sångtimmarna. Å, att alla kvinnoklubbister kunde få höra sången på Brunnsvik. För att sedan få lite mera fart och kläm över sången på klubbmötena. Låt oss på allvar gå in för mera sång och vackrare unison sång.

Vid denna kurs som samlat så många kvinnoklubbister, komma klubbangelägenheterna ofta under debatt och på lediga stunder improviserades klubbmöten där var och en berättade om sin klubbs arbete och arbetsresultat. Stor glädje väckte det att höra hur en liten klubb här och en där blivit initiativtagare till ordnande av ortens skoltandvård, till semesterhem, där till och med kortare vistelse kan erhållas gratis m. m. De klubbar eller distrikt som

kunna uppvisa resultat av så praktisk art äro förvisso sina egna agitatorer. Den kooperativa gillesrörelsen var ett brännbart diskussionsämne. Såväl angrepp som försvar sköttes kraftfullt. Resultatet blev en tankeställare till deltagarna att dessa båda rörelser — de socialdemokratiska klubbarna och de kooperativa gillena söka komma i kontakt med varandra och granska noga på vilket verksamhetsområde arbetarkvinnornas insats f. n. bäst gagnar.

En Brunnsvikskurs är icke bara arbete, förströelse och kamratligt umgänge får också sin rundliga tid. Då A. B. F:arnas antal uppgick till ett 50-tal och eleverna vid Landsorganisationens skola voro ungefärligen lika många så är det lätt att förstå att bekantskaper stiftades tacksamt. Alder eller kön betydde intet, man var du och kamrat och frågade efter hemorten, men knappast efter namn. Fast nog fanns det sådana som fick namn som icke glömmas: morsan, pojken, pampen, Ada, Mustalainen, Snu o. s. v. En hälsning genom Morgonbris till alla.

PÅ KVINNLIKA MEDBORGARSKOLOR VID FOGELSTAD

— Man hinner väl inte lära sig mycket på 3 veckor, i synnerhet om man inte studerar något i förväg som till 14 dagarskurserna på Brunnsvik? höres någon invända. Misstag! Man hinner med otroligt mycket på Fogelstad, ty tiden utnyttjas intensivt. Den kursen undertecknad varit med på, nämligen sommarkursen 1934, kanske var särskilt givande, dels därför att det var den dittills största kursen, 41 deltagare i olika åldrar, samhällsställning och kynne, och dels därför att utom Sverige inte mindre än fem nationer voro representerade nämligen Island, Norge, Danmark, Finland och Schweiz.

Uppläggningsen av kursämnena gjorde dem mycket intressanta. Tänk t. ex. att med rektor Honorine Hermelin som färdledare gå igenom den grekiska kulturhistorien och få göra bekantskap med Perikles, Aspasia, Hypatia, Sokrates, Platon och andra stora kvinnor och män, för att sedan ta ett skutt in i vår egen tids historia, särskilt då de europeiska ländernas statsskick men också Amerikas och den övriga världens i samband med imperialismen. Eller att av fröken E. Holgersson få en populär framställning av hur det ser ut i det kommunala och samhällsliga livet med dess för- och nackdelar, där man får en känsla av hur oerhört mycket vi kvinnor kan utträta. Mycket av det som förut var samlat inom

hemmets värld har ju av omständigheterna flyttats ut i samhällslivet och övertagits av männen. Det är inte blott kvinnornas rätt utan även deras plikt att ta tillbaka det ansvar för samhället och det kommande släktet, som därigenom framtogs dem genom att göra sin insats i samhällslivet.

Ja, detta var historien och medborgarskapskapen i teorien. För att praktisera mötes teknik få kursdeltagarna bilda en förening med styrelse, stadgar, årsmötesförhandlingar, roande program, diskussioner och allt vad därtill hör. Sommarkursens 1934 förening "Fritt ur hjärtat" hade i sina stadgar bl. a. en paragraf, som borde vara en oskriven lag i allt föreningsliv. Den lyder så här: "Alla rimliga uppdrag mottagas med tacksamhet."

Kommunalkunskapen praktiseras på så sätt att kursdeltagarna döpas om till kvinnor och män med olika yrken och samhällsställning och låtsas utgöra kommunen Komtemätta i Söderbottens län. Den här gången hade Komtemätta en kommunalstämma, ett fattigvårdsstyrelsesammanträde och — "hokus-pokus" förvandlades samtliga Komtemätta-bor sista lör- och söndagen till landstingsmän med olika politiska grupperingar. Då gick det hett till där uppe på föreläsningssalen, isynnerhet när det gällde val av riksdagsmän till första kammaren för vilket höger, bondeförbundare och tolkparti samverkade under kartellbeteckningen "Behåll det du haver."

Utom detta och talteknik under fru Manda Björklings och gymnastik under fröken Märta Holms ledning hade kursdeltagarna nöjet höra fru Elin Wägner föreläsa om gammal och ny världsbild, d:r Ada Nilsson i sexualfrågan, fröken Elisabeth Tamm i jordfrågan, minister Alexandra Kollontay om uppbyggnadsverket i Ryssland, d:r Naima Sahlbom om Litauen och första-kammarledamot Kerstin Hesselgren om internationella arbetsbyråer i Genève. Den sistnämnda talade också om ungdomen och arbetslösheten vid ett av skolan anordnat offentligt möte, då kursdeltagarna medverkade med talkör, och representanterna för de olika nationerna bidrogo med uppläsning o. dyl.

Ja, så ter sig i stora drag en kurs vid Fogelstad medborgarskola. Den som önskar en god själslig och d:o materiell spis bör resa dit råder

Stellan FRISK,

t. f. provinsialläkare i Komtemätta juli 1934.

De sex socialdemokratiska deltagarna i Fogelstakursen.

Den omtänksamma husmodern använder för sina hushållspengar

SPARKASSERÄKNING

HOS

Jordbrukarbanken

Bondkvinnor går . . .
(Forts. fr. sid. 9.)

springa fattiga bondhustrur om varandra med sina små äggkorgar, tuppkycklingar och utslagshöns. Och efter en hel dags torgvistelse eller spring i husen få de a v n å d en liten slant.

Vi måste ta bort det förnedrande tigget om att få sälja. Både varan och dess framställare förtjäna bättre öde och bättre betalning. Vi ska ha en affär. Den skall vara vår egen och arbeta för vårt bästa. Där skola vi lämna in våra varor. Vi sjunka i folks aktning, varken vi eller vårt arbete bli värda något, om vi hålla på att förnedra oss inför en köparepublik, som ingalunda är oss överlägsen på något sätt. Och affären i det ena samhället skall inte underbjuda affären i grannstaden. Vi skola gå in för enhetliga priser i hela landet antingen det nu är ägg, smör, frukt, grönsaker eller andra varor. Vi skola ha en stor hela landet omfattande försäljningscentralorganisation, som sätter priser varje vecka.

Och dessa priser skola vi följa. Vi skola vara rädda om varandra och hjälpas åt. Då blir det bättre för oss alla.

Det är av ofantlig vikt, att vi kvinnor ställa oss förstående, när det är fråga om att genomföra en ordentligt ekono-

misk organisation och enhetliga priser. Det är synd och skam att den nödställda försäljaren nu skall kunna prejas hur obarmhärtigt som helst, bara för sin nöds skull.

Gemensamma försäljningar, butiker och reklam. Egna mjölkbarer vid varje större järnvägsstation och vid varje större fabrik. Det är tankar, som kunna realiseras när som helst bara vi vilja riktigt ordentligt.

Ha inte männen håg och lust så får Svenska Landsbygdens Kvinnoförbund med iver och kraft gå i täten. "Vad kvinnan vill det vill Gud — och mannen med" säger ett gammalt ordspråk. Vi kunna inte med korslagda händer se på, hur kärnan av vårt folk, landsbygdens flitiga idoga släkte går under. Nej, nu skola vi göra ett krafttag för att komma ur dyn. Nu skola vi gå in för att leva. Och nu skola vi hjälpas åt. Bättre förståelse och bättre hjälp från kvinnans sida, det är villkoret för att vårt jordbruk skall få bra och effektiva försäljningsorganisationer.

— Ja, medger fru Friberg, vi organisera oss för att vi skall få bättre betalt för våra produkter.

— Hur är situationen för småbrukarna här i socknen?

— Under det här sista året har det bli-

Elda ekonomiskt!

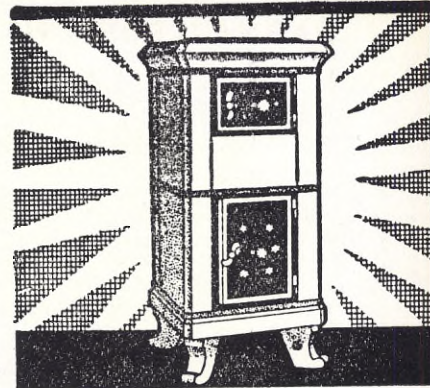
Använd

HANDÖLS Täljstenskaminer

Vacker prisvärd svensk kvalitetsvara

Föras av Eder leverantör

Handöls Nya Täljstens- och Vattenkrafts A-B
Birgerjarlgatan 33 - Stockholm

vit så väsentligt mycket bättre. Tidigare var det rent bedrövligt. Myndigheterna visste inte vad de skulle ta sig till med de stackars människorna. Men nu får vi skapligt betalt för både mjölken och smöret. Flera ha fått med av statens byggnadshjälp. Här på trakten är det fyra stycken. Och bort i den gården vid vägskalet har de fått odlingsbidrag och en ute i Tofta har tilldelats det till och med två gånger. Så nu dra vi alla en lättnadens suck.

— Hur är årets skörd?

— Rågen är dålig, den är frusen, här är nämligen frostillant. Vi körde in den i går och den var bara halv. Men vetet är ju bra och höskörden var vacker, men på sina håll har solen bränt klövervallarna för hårt.

Familjens två ovanligt trevliga barn — en gosse på tre år och en tös på sju år — hedra oss med sitt sällskap vid bordet med saft och skorpor. Och uppmärksamheten riktas helt in på dem för att följdriktigt gå över på barnavård och hälsovård. Vi diskutera behovet av förlossningshem och effektiv hygien och sjukvård.

Några timmar senare gästa vi ett glasbruksarbetarhem i Orrefors. Här har husets fru nyligen återvänt från en folkhögskolekurs på Fogelstad och berättar att där hade just också de frågorna varit föremål för livlig diskussion. Men fru Friberg visste inte om Fogelstad, inte heller om tidningar som Tidevarvet och Morgonbris och vår Orreforsvärdinna i sin tur visste inte om småbrukarhustrurnas politiska organiserande. Men milen mellan de två kvinnorna — målmedvetna representanter för Sverges två största kvinnoläger — voro inte många och intressena uppenbarligen de samma. Morgonbris skyndar att förmedla bekantskapen viss om att den skall få en framtida betydelse för dem bägge.

KAJ.

Det mörka smörgåsbrödet

UPLANDSKUBBEN

har vunnit ständigt ökad efterfrågan på grund av sina förträffliga egenskaper. Hälsofarligt, näringsrikt och hållbart bevarar det sin goda smak till sista skivan.

BARNENS FAVORITBRÖD!

UPLANDSKUBBEN A.-B.

Stockholm • Telefon 5353 80
Postadr. Essingen

BARNAVÅRDSKONSULENT I ALLA LÄN

Som regel är lanthemmens tekniska utrustning för hemarbete synnerligen efterbliven, varigenom arbetet i dessa hem blir onödigt tidsödande och betungande, och de produkter, som framställas inom jordbrukarhemmen, bli ofta på grund av kvinnornas okunnighet och hemmens bristfälliga inredning likaså ej av önskad kvalitet.

Under hänvisning till detta har Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund hemställt att K. m:t måtte anslå medel för hemkonsulenters anställande i alla län inom vårt land.

Varför bara en hemkonsulent. Morgonbris har gång efter annan haft anledning erinra om hur föga eller ingen alls utbildning föräldrarna äga för sitt vårdar- och fostrarkall. Upprörande exempel berättas varje dag om hur illa det är ställt med den enskilda barnavården såväl i städerna som på landsbygden. Nyligen inträffade t. ex. att en präst kom till ett av hemmen i hans norrlandsförsamling och påträffade en treårs pojke, som aldrig varit utanför dörren. Att barnet behövde sol och frisk luft hade man ingen tanke på. Prästen lyfte ut den lille på backen och denne skrek av förskräckelse för den nya miljön. Sådant händer och än värre ting anno 1934, och påfordrar i allra högsta grad att det allmänna i ökad utsträckning kommer så väl barn som föräldrar till hjälp. En barnavårdskonsulent minst bör anställas i varje län, vilken inte bara ser till spädbarnen utan är till reds för alla barnets åldrar.

EN MÄNNISKAS ANSPRÅK PÅ LIVET

Dalarnas socialdemokratiska kvinnodistrikts sommarting hade trots dålig väderlek samlat 300 deltagare i Avesta Folkets park. Tolv klubbar voro representerade med 159 ombud. Västmanlandsdistriktet var representerat genom Norbergs kvinnoklubb. Dagens förhandlingar leddes av fru Selma Dahllöv, Borlänge. Tingets huvudtalare var redaktör Mauritz Västberg som höll ett kärnfullt och väl utformat föredrag över ämnet "Vad en människa ställer för anspråk på livet." Tal. yttrade bl. a., att varje människa vill känna en viss trivsel i samhället, vara skyddad mot arbetslöshet, veta med sig att ålderdomen är säkerställd så att man ej behöver prigsivas åt ett godtycke från de maktavandes sida. Nu vill högern, i samband med andra reaktionära partier, beskära de sociala förbättringar, som det socialdemokratiska partiet i riksdagen lyckats genomföra, trots motståndet från de borgerligas sida. Det nuvarande förhållandet på arbetsmarknaden är beklämmande. I världen finnes det miljoner och åter miljoner människor, som sakna sin bärning. Genom rationalisering göres det mänskliga arbetet snart obehövligt och skall detta kallas ett förnuftigt samhällssystem. I familjen delas arbetet upp mellan de olika medlemmarna på ett fullt tillfredsställande sätt, varför kan inte staten, som består av en massa familjer, göra likadant. Det är inte omöjligt att ordna det hela, men det är viljan till ett positivt handlande som saknas inom vissa läger. Fabriker, maskiner, råvaror och de tekniska hjälpmedlen

• Röda, nariga och grova händer bli vita och smidiga med Gahns Maniol. Denna specialcrème för händerna innehåller värdefulla ämnen, som "mjuka upp" huden. Gahns Maniol efter varje gång Ni tvättat Edra händer, och de skola bliva bättre för varje dag.

Maniol
händernas beskyddare

ligga i händerna på ett fåtal människor, jorden bär ständigt större skördar, och ändå skola så många sakna det nödvändigaste för dagen. Det är inte enbart de olika arbetargrupperna, som begära en förnuftigare planhushållning utan det är många idéella organisationer av olika slag, som önska och begära ett bättre system. Talaren påvisade hur kapitalisterna försöker att splittra de olika arbetargrupperna. De förstnämnda spela ut lantarbetarna, skogsarbetare, torpare och småbönder mot industriarbetarna. Mellanskikten uppigitaras mot storfinsans, arbetarrörelsen och monopolismen. Det senare för att komma åt kooperationen i synnerhet. I fortsättningen av sitt föredrag påvisade talaren förhållandena i U. S. A. Hur krisen där hade verkat, trots att det ej finnes någon stark arbetarrörelse som kunnat fördärva landets ekonomi genom en "oförnuftig politik". Talaren berörde även krisens psykologiska

verkningar och de förbättringar som er nåtts, trots de borgerliga elementens och vissa radikala partiers sabotage mot regeringens beaktansvärda arbete för de sämst lottade i samhället.

Till slut stannade talaren inför höstens val och påvisade betydelsen av de socialdemokratiska medlemmarnas insats i valarbetet för att få fram valskolkarna till valurnorna. Det sakliga med kraft och värme hållna föredraget mottogs med kraftigt bifall. Fru Selma Dahllöv tackade red. Västberg på de församlades vägnar och underströk vad han hade sagt.

A. B. F:s sångcirkel under R. Geverts ledning sjöng utomordentligt vackert och fick starka applåder.

Partivän Wahlström föredrog en av arbetarekommunens ordf. Sven Boman för tillfället skriven historik över arbetarrörelsen i Avesta.

Efter historiken spelade Rembo amatörer

en liten pjäs "Fotboll, politik och kärlek". Bra spelat; åhörarna fingo sig många goda skratt.

Ett telegram från distriktets ordförande, Anna Wallin, som befann sig i Älvdalen, upplästes. Och så avslutades 1934 års sommarting av fru Dahllöv, som riktade några varma ord till tack för Avestaklubbens hedervärda insats för att göra tinget till en kamratsammankomst av hög kvalitet.

De flesta av tingsdeltagarna gjorde en utfärd över Brunnbäck, Utsund och genom Folkärna för att till sist samlas vid en supé på Strandbackens pensionat.

Under uppehållet i Folkärna besöktes kyrkogården, där tal hölls och blommor nedlades på tvenne avlidna kamraters gravar, nämligen förra medlemmen i Dalarnas kvinnodistrikts styrelse Anna Skoglund samt Lisa Karlsson.

Brunnsviks folkhögskolas 29:de vinterkurs

börjar den 14 oktober och pågår med undantag för julferier till 30 april 1935. Skolan är uppdelad i en första och en andra årskurs, båda avsedda för såväl manlig som kvinnlig ungdom.

Ansökningar, vilka böra insändas i god tid före kursens början, skola åtföljas av åldersbetyg och avskrift av skolbetyg.

Prospekt sändes på begäran.

BRUNNSVIKS FOLKHÖGSKOLA, adress Sörvik.

Det
käraste
far har!

Om han plötsligt skulle "falla ifrån"?

Hur går det då för dem? Skulle de stå råde och hjälplösa? En livförsäkring, och en tillräckligt stor sådan, är det bästa stöd, far kan lämna dem. Det är ju dock så billigt och enkelt, om det bara ordnas i tid. Tala med

FOLKET

kooperationens försäkringsanstalt

TOBAKSARBETERSKOR I VÄVSTOLEN

En grupp tobaksarbeterskor vid Tobaksmonopolet i Malmö ha nyligen firat tioårsjubileum som — hemslöjdare. För tio år sedan bildade ett tjugotal arbeterskor en sammanslutning som väl egentligen var tänkt som en vanlig syklubb, men som snart blev någonting helt annat, blev en studiecirkel helt enkelt och studiecirkel i gammal förnämlig skånsk handslöjd. En kväll varje vecka ha deltagarna samlats på monolets studiehem Nygården och dit har också fröken Nilsson, handarbetslärarinnan från Svalöv, kommit. Avgiften är 1 kr. i månaden. Behållningen avsättes till en gemensam sommarutflykt. I år förlades denna till Västkusten. Så ha vävstolarna dunkat och flamska blomster, rödlakan och krabbasår och allehanda vackra mönster under årens lopp sett dagens ljus under flitiga händer.

Jubileet firades med en utställning i monolets stora matsal. Det var ståtliga saker som utställdes, långsamma arbeten i tvistsöm, präktiga vävnader, utsökta hålsömsarbeten och fina gamla broderier som skulle gjort sig på vilken förnämlig hemslöjdsutställning som helst. Fru Signe Forsberg från Alnarp var också där och höll ett intressant föredrag om den skånska handslöjden genom tiderna.

Stek
i
Bre BSS

— margarinet för
god husmanskost

Kända matmänniskor ha
betygat, att det är både
gott och drygt. Säljes
endast i privata affärer.

Det är hon

som tillreder den goda

Gyllen-osten,

mejerinnan vid Eskilstuna Mesost-
fabrik. Hon är mycket skicklig.

Men hon är inte ensam. Hon har
många trogna medhjälpare, alla
lika pryddligt vitklädda och rena.

De sätta en ära i att göra
GYLLEN-OST så bra som möjligt.

Ni gör Er själv och Er familj
en tjänst när Ni ger dem

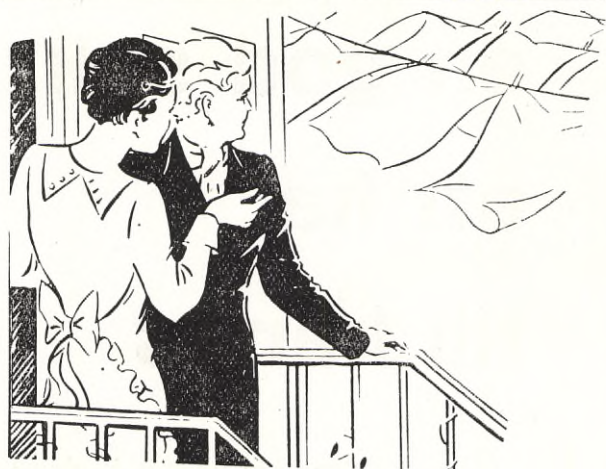
Gyllen-ost.

75 öre

**ESKILSTUNA
MESOSTFABRIK**

K. J. KARLSSON
Kungl. Hovlev.

Här ser mamma min första stortvätt..

... Ja, se där — så rent och vitt.

... Ja, vet Du Mamma man kan inte vara
annat än storbelåten, till och med Johns gamla
Anna, Du vet, som envisades med att det inte
skulle lyckas om hon inte fick använda borste
och bräde och lutpulver, medger nu, att det
gick mycket lättare med enbart Tvättbjörn.
Och nu är hon övertygad om att ett verkligt
gott resultat får man endast om tvätten är

**TVÄTTAD MED
VITA TVÄTTBJÖRN**

**Katarina
Tandklinik**

Folkungagatan 78, 1 tr.

Tel. 43 43 56

Mottagningstid 10—12 fm. och 5—7 em.

Föreståndare: leg. tandläkare E. LAURELL

Klinikpriser.

Kostnadsfri rådfrågning. Medtag medlemskort.

Gärdets Tandklinik

VALHALLAVÄGEN 143 IV. TEL. 62 30 70

Kostnadsfri rådfrågning. Röntgen.

Mottagning: Vardagar 9—5

Kvällsmottagning: Tisdag o. Torsdag 6—8

Söndagar 10—1

Föreståndare: Leg. Tandl. R. Levin.

Rabatt vid uppvisande av medlemskort.

SMÅLANDS KVINNOR ALLT-MER MED I DET POLITISKA ARBETET

Kalmar läns kvinnodistrikt har haft sin årskonferens i Kalmar. Konferensen bevisades, av förutom ombuden ett 80-tal förbundsmedlemmar och inbjudna partivänner, tillhörande arbetarekommuner och ungdomsklubbar.

Distriktets VU förlades även i år till Ankarsum och fick följande sammansättning: Asta Pettersson, Cissi Nielsson och Lisa Kindgren. Till distriktsstudieledare valdes Alma Karlsson, Kalmar. Distriktet har under det gångna året anslutit sig till ABF.

Medlemsantalet uppvisar en stadig tillväxt. Konferensen behandlade ingående studiearbetet inom distriktets klubbar.

Partidistriktets ordförande riksdagsman Gustaf L. Johnsson höll på konferensen ett instruktivt och klart belysande föredrag om valarbetet.

Uppmuntrande och arbetsstimulerande var att höra följande yttrande från talaren: Det gläder oss inom partidistriktet att den soc.-dem. kvinnorörelsen i länet har fått mera fasta former och därigenom uppnått större stabilitet och effektivitet.

1935 års konferens beslöts hållas under maj månad i Nyöra.

Efter konferensen var gemensam middag anordnad. Den kamratliga samvaron avslöts med ett leve för "socialismens idé".

LULEÅ KVINNOKLUBB PÅ UTFÄRD

Man hade länge resonerat inom klubben att besöka någon av de övriga klubbarna inom distriktet. Kalixkamraterna, som vi underhandlat med, inbjödo oss till det sommarming som skulle hållas i Kamlunga den 8 juli. Alltså startade ett 25-tal tidigt på söndagens morgon. Vädrets makter voro ej nådiga. Ingen sol visade sig när vi antrade bussen och 22-milafärden skulle starta. Alla kamrater, plus chauffören, voro dock laddade med gott mod och glatt humör. Tiden gick fort under sång, muntert samspråk och historierberättande. Många voro de som aldrig rest denna väg förut och som genom små utrop då och då gävo tillkänna sin förtjusning över den vackra terräng, vilken rullades upp för ögat och som blev vackrare och vackrare ju längre mot målet man kom. Så ropades med en mun: Nu äro vi framme! Utanför föreningshuset stodo nämligen kamraterna Häggman och Fredriksson. Skinande som solvargar bjödo de oss hjärtligt välkomna in i den vackert dekorerade salen, där ett härligt dukat kaffebord väntade. Här mottog vi ytterligare av kamraterna Hedberg och Karlsson. Sedan vi intagit kaffet, sjungit och utbringat ett leve för socialdemokratin och Kalix kvinnoklubb, som nu var vår värd, gingo vi ut för att med dessa kamrater som ciceroner bese samhällets sevärdheter, varvid vi särskilt fäste oss vid den gamla ryssgraven. Nu bar det iväg upp till utsiktstornet, därifrån vi hade en förtjusande utsikt över den vackra Kalixbygden och den storslagna Kalixälven med Karlsborgs sågverk i fjärran. Upp till

tornspetsen ledde en stega, som stod rakt upp, varför ingen vågade ta risken att klättra upp med undantag för kamraterna Pettersson och Sandberg, vilka dock på våra varningsrop funno för gott att återvända till fosterjorden.

Alla voro nu överens om att mat skulle smaka utmärkt och stegen ställdes till Gästis. Där avåts nu under angenäm stämning den verkligt trevligt dukade och serverade maten som verkligen hedrar den över hela Sverige för sin goda mathållning kända Gästis.

Så antrade vi på nytt bussen för att fortsätta fram till det natursköna Kamlunga. Vädrets makter voro fortfarande tråkiga ty nu började regnet komma och när vi nådde fram till festplatsen öste det ned. Detta till trots hade rätt mycket folk samlats. Ordföranden för distriktets ungdomsrörelse Ivar Jansson och undertecknad höllo trots regnet föredrag och man måste verkligen ge publiken en eloge för det de trots ovädret stannade kvar under båda föredragen. När undertecknad frågade den gamla, nej evigt unga kamraten Vilma Sundkvist hur hon kunde klara kaffekokningen i detta väder, log hon endast och svarade: "Äsch, värre får man väl vara med om!" Ja, de voro alla beundransvärda.

Nu voro vi emellertid tillräckligt blöta för att resa hem, sedan vi med ett visst vemod konstaterat hur angenämt det skulle varit om vi helt fått njutit av denna vackra natur med sin storslagna Kamlungefors. I alla fall nöjda och belättna anlade vi på kvällen till Luleå fast beslutna att en annan gång åter hälsa på våra präktiga kamrater i det vackra Kalix.

Hilde.

Agate VICTORIN

en god sak att ha till hands

När husmor på ett par minuter skall styra med en bit mat åt glupska munnar, då har hon ovärderlig hjälp i konsumkonserv — produkter av de förnämligaste råvaror, beredda på det omsorgsfullaste sätt; hon kunde inte gjort det bättre själv.

	1/2. brk	1/1 brk
Fläskkorv	0: 65	1: 25
Biffstek	1: 50	2: 90
Hackad kalvkotlett i gräddsås	1: 50	3: —
Fläskkotlett	1: 50	—
Konsumskinka	c:a 11/2 kgs brk	pr kg 3: —

konsumkonserv

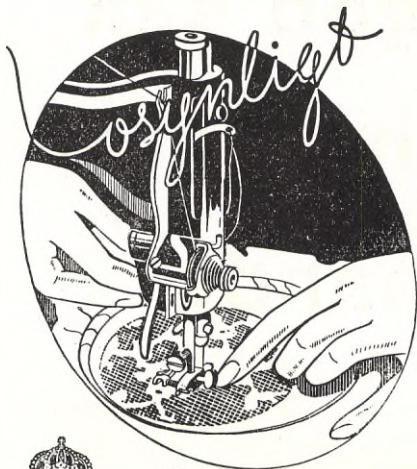
Var god vän med magen.

Grundvillkor för god hälsa.

Det är på magen vårt välbefinnande och humör till största delen beror. Många sjukdomar få sitt fäste i kroppen tack vare trög mage och dålig matsmältning, som tillåta blodet upptaga föroreningar och gifter — mer än 90 % av alla sjukdomar börja så. Låt därför Eder mage få en naturlig hjälp i dess viktiga arbete genom att varje dag dricka ett par glas av den pärlande Samarindrycken. Milt och varsamt befriar Samarin magen från osunda rester, varigenom matsmältningen underlättas och tarmverksamheten stimuleras på ett fullt naturligt sätt. Blodet renas effektivt och sådana digestiva rubbningar som magsyra, halsbränna och sura uppstötningar efter måltiderna försvinna efter en Samarinkur. Köp hem en flaska redan i dag — den räcker till ca. 50 glas och kostar kr. 2:50. Men se till att Ni får Samarin — den svenska hälsodrycken. Säljes endast i originalförpackning.

Cederroths Tekniska Fabrik, Stockholm.

Laga gardinerna

Säljes av Husqvarna Depoter och deras ombud på bekväma avbetalningsvillkor eller per kontant mot hög kassarabatt.

På en modern Husqvarna symaskin lagar Ni lätt Edra dyrbara gardiner. Ni utför all slags sömnad, märkning, brodering, rynkning, plissering — en Husqvarna blir helt enkelt oundgänglig för Eder. Den enda svenska symaskinen, lätt- och tystgående, slitstark, lättskött.

Välj Svensk Vara!

Husqvarna

Symaskiner

Husqvarna Vapenfabriks A.-B., Huskvarna

Honung i vatten i st. f. kaffe rekommenderas för barn samt för dem, som lida av magkatarr. Honungsvatten är välgörande för febersjuka, som oftast lida av katarr. Äkta honung är försedd med Sveriges Biodlares Riksförbunds etikett

BOROHUS

betyder ypperlig kontr. kvalitet, snabb uppsättning och sparade kostnader.

Begär vår nya, illustr. katalog.

ÖNSKEBYGGE

LANDSBRO TRÄVARUBOLAG, Landsbro

● En modern kvinna begär... få en modern hygienisk binda. Hon... behöver därför blott begära »Radix», så erhålles marknadens förnämsta binda. Säljes på alla apotek, sjukvårds- och kemikalieaffärer i kartonger om 12 st. till Kr. 1:50 per kartong.

Radix

12 st.

Kr. 1:50

Alla socialt verksamma och i samhällsfrågor intresserade sprid broschyren MODERSKAPSFÖRSÄKRING av Olivia Nordgren. Pris 25 öre.

Rekvireras från Morgonbris exp.

Svenska

strumpor i ylle och silke med ovanstående märke uppskattas av varje dam för sin elegans och stil. Begär även Ni Westerholms-strumpan.

AKTIEBOLAGET NORRKÖPINGS TRICOTFABRIK

B L I V M E D L E M

av Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund!

På omkring 400 platser i landet har förbundet avdelningar.

Närmare upplysningar för vinnande av medlemskap erhålles å förbundets expedition, Västmannagat. 2, n. b., Stockholm. Tel. 11 88 82, 11 88 86.

Ordföranden fru Signe Vessman besvarar skriftliga förfrågningar.

**KLUBBARNAS MÅNADSMÖTEN
STOCKHOLM**

KVINNODISTRIKTET: Ordf. och korresp. fru Ruth Gustavsson, Götgatan 60. Tel. 40 49 86. Kassör: fru Vera Söderström, Baltzar v. Platensgatan 13. Tel. 50 13 22.

ALLMÄNNA SOCIALDEMOKRATISKA: Första torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr. Ordf. fröken Greta Agerby, Morgonbris exp., Västmannagatan 2. Tel. 11 88 82.

SÖDRA: 2:dra torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Ruth Gustafsson, Götgatan 60. Tel. 40 49 86.

KUNGS HOLMEN: 2:dra fredagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. 50 67 90.

VASASTADEN: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen, Västmannagatan 63. Ordf. fru Elin Reidler, Norrbackagatan 72 G, 2 tr. Tel. 38 82 62. Kassör: Fru Tona Johansson, Falugatan 24. Tel. 38 31 63.

S:T GÖRAN: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Kungsholmsgatan 104. Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetareg. 21, 2 tr. Tel. 50 47 55.

SÖDRA FÖRSTÄDERNA: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Liljeholmens församlingshus. Ordf. fru Ester Engzelius, Församlinghuset, Liljeholmen. Tel. Liljeh. 178. Kassör fru M. Persson, Hornsgatan 158 A, 2 tr. Tel. 41 85 85.

ENSKEDE: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Stina Wehlou, Ångsvägen 17, Enskede. Tel. 21 08.

VÄRTAN: 4:de torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets hus. Ordf. fröken Vera Jäfvart, Dianavägen 33, 1 tr. Tel. Värtan 389.

HEMBITRÄDESFÖRENINGEN: 1:sta torsdagen (utom juni, juli och augusti). Lokal: Studiehernet, Bryggaregatan 12 b.

STOCKHOLMS LÄN:

KVINNODISTRIKTET: Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

BOLLSTANÄS: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Klubblokalen. Ordf. fru Tekla Åkerberg, Bollstanäs. Tel. 97.

BROMSTEN: Första tisdagen kl. 7.30 e. m. i Municipalhuset. Ordf. Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

DANDERYD: 2:dra tisdagen. Ordf. fru Signe Pettersson, Slottsvägen 14, Klingsta-Danderyd. Kassör fru Ruth Lundqvist, Slottsvägen 22, Klingsta-Danderyd.

DJURSHOLM: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Föreningshuset. Ordf. fru Lisa Bohné, Birgittavägen 6, Djursholm II.

DUVBO: 2:dra torsdagen kl. 7.30 e. m. Konsumtionsföreningens lokal. Ordf. fru Ester Karlström, Solvallavägen 5, Duvbo. Tel. Duvbo 58.

HUDDINGE: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen. Ordf. fru Anna Pettersson, Bergtomta, Huddinge. Tel. 300.

HÄSSELBY: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus B-sal. Ordf. fru Hedvig Stolt, Ringvägen 21. Tel. 140. Kassör fru Maria Erikson, Bondevägen 37. Tel. 137.

LIDINGÖ: 3:dje måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Ordensborg, Torsvik och Biografen, Skårsåtra omväxlande. Ordf. fru Elin Berger, adr. Bergsåtra H, Lidingö 2.

NACKA: 1:sta onsdagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Margit Stenberg, Järta skola, Saltsjö-Järta. Tel. Nacka 66.

NORSBORG: 3:dje tisdagen kl. 7 e. m. Lokal: Samlingssalen och Kyrkskolan omväxlande. Ordf. fru Gerda Hagman, Fittja. Tel. Fittja 54.

NYNÄSHAMN: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68. Tel. 292.

RÅSUNDA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Ordf. Elsa Hansson, adr. Björkvägen 35. Tel. Råsunda 97. Lokal: Å vanlig plats.

SOLNA: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. Ordf. fru Sigrid Svärd, Ulriksdal. Tel. Råstahem 48.

SPÅNGA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Augusta Forsström, Solhem, Spånga. Tel. 260.

SUNDBYBERG: 2:dra tisdagen kl. 8 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus D-sal. Ordf. fru Elsa Karlsson, Starrbäcksgatan 2. Tel. 14 56.

SUNNERSTA: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Sunnersta skola. Ordf. fru Helga Karlsson, Uppsala. Tel. 729.

SÖDERTÄLJE: 3:dje måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 237.

TUREBERG: 2:dra måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Turebergs biograflokal. Ordf. fru Anna Ahlzén, Tureberg. Tel. 327.

VAXHOLM: 2:dra onsdagen kl. 7 e. m. Lokal: Goodtemplar-lokalen. Ordf. fru Astrid Abrahamsson, Vaxholm. Tel. 276.

VÄSBY: 2:dra tisdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Hulda Pettersson, Box 39, Uppl. Väsby. Tel. 217.

ESKILSTUNA: 1:sta onsdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus lilla sal.

GÖTEBORG:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: ABF:s studiehem, Pusterviksgatan 15.

BURÄS—GETEBERGSÄNG: 3:dje tisdagen. Lokal: Såpebruksgatan 5, intill Framnässkolan.

LUNDBY: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämregården.

MÅJÖRNÄS: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Bangatan 24. Ordf. fru Anna Sjöström-Bengtsson, Carnegiegatan 17.

ÖSTRA: 3:dje tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Riddaregatan 4.

MALMÖ:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 1:sta torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, sal 7. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 3, tel. 140 32, Malmö. Tel. 40 49 86.

ÖSTRA: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler: Porslinsgatan 1. Ordf. o. korresp. sekr. fru Mathilda Pettersson, Norregatan 5. Tel. 157 79.

MJÖLBY: 3:dje måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.

NORRÖPPING: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus C-sal. Ordf. Elsa Johansson, Komministervägen 14. Tel. Ö. Eneby 88.

NYKÖPING: 3:dje tisdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Jenny Johannesson, Strandbergsvägen 10. Tel. 588. Kommissionär för Morgonbris Greta Hall.

SÅNGKÖRER

STOCKHOLMS ALLMÄNNA KVINNOKLUBBS SÅNGKÖRS repetitioner hållas varje måndag kl. 7.30 e. m. å A.B.F:s studiehem, Vasagatan 38, 3 tr.

För beställningar: Fru Gurly Nordström. Tel. 50 04 53.

"SKAFFA MEJ GENAST TVÅ BURKAR TILL AV DENNA UNDERBARA SALVA"

sade en beprövad översköterska till den, som låtit henne prova den uppseendeväckande hudcremen, eksem- & sårmedlet.

EREMITENS ÖRT-SALVA

som, under kontroll av legitim. apotekare tillverkas av nio olika örter o. oljor, enl. anv. av en vis, orientalisk eremit. En Röda kors-syster har under ett års tid funnit den vara enda hjälpen vid "oläkliga" sår. En svensk i Paris rekv. nyligen 20 burkar.

Not. publ. i Sthlm har bestyrkt riktigheten av nedanst. intyg:

"...ypperligt, tillförlitligt, hastigt o. effektivt läkande vid eksemartade bensår. Ett envist bensår läktes på några timmar. Sthlm d. 27/1 1934. Emil Olsson."

".. under ett års tid.. tillf. obs. dess mycket goda verkan. H. Bm."

"... synnerligen fullt o. svårläkt eksem över hela hakan ... efter en enda påstrykning, utan förband läktes... en vecka senare fullt återställt... E. Erixon."

"... den bästa hudcrem jag någonsin provat. Finnar o. kvisslor försvinna fr. kväll till morgon. Huden blir smidig o. mjuk, som aldrig förr. Ett idealiskt skönhetsmedel... M. B-n."

"Betr. den 'obotliga' hudsjukd. Psoriasis, skriver en man, som utan resultat sökt många specialister o. sedan under 1/2 år använt Eremitens Ört-Salva:... påtaglig förbättring... enda salva... som visat sig effektiv mot sjukdomen."

Pr burk 2 kr. Två burkar franco. Adr. Institutet Tre Liljor I, Stockholm.

Den tål
åtskilligt!

Cykelslangen

Trelleborg Special har, såsom bilden visar, pumpats upp till en sektion av 160 mm. Den uppblåsta delen har därvid uppnått en längd av 7 meter — ett talande bevis för slangens stora elasticitet och styrka. Trelleborg Special håller luften bättre än andra slangar och är lättpumpad — tack vare Trelleborgs specialtillverkade röda ventiltummi.

TRELLEBORGS
T-NABB RING och SLANG
Erhållas hos velocipedhandlare.

MILITÄRLINNEHANDDUKAR TILL VRAKPRIS!

Vi ha ett restparti av dessa omtyckta svenska handdukar, storlek 48x70 cm, 60 % hellinne, 12-skaft, liknande gamla sortens hemvävda dräll och nästan outslitliga, som vi trots stegrade priser, vraka bort till

Endast 39 öre pr st. + På några månader förra året sålde vi 200.000 24 st. minsta parti som exp. (48 st. franco). Full belåtenhet eller alla pengarna åter garanteras.

OBS! Vi äro ensamförsäljare för dessa handdukar. De få ej förväxlas med utländska. Namnet är lagligen skyddat och efterapningar beivras. Varje duss.-förpackning försedd med lagl. registrerat varumärke.

Men skriv i dag om Ni vill vara med om dessa otroligt billiga priser.

SMÅLANDS PARTILAGER, Jönköping 59 Tel. 380, 757.

Det nya
hälsobringande
fruktsaltet

SEBRIL
med fruktsmak

Tillverkas av
TEKN. FABR. GLIMO, Stockholm.

En viktig punkt i agitationen!

»Säkraste garantin för en lyckad sockerkaka är att den bakas med

EKSTRÖMS

Det fullödiga svenska bakpulvret»

